Şəxsi Tapşırıq

Ən Möhtərəm*

Garland F. Byers, Jr., J.D., D.D.‡

Millətlərin yepiskopu, həvari tapşırığı ilə

Filip Qeysəriyyəsi – Peterin İsanı Məsih kimi etiraf etdiyi, Rəbbimizin Öz şagirdlərinə Səmavi Padşahlığın açarlarını verdiyi və onları ilk dəfə öz çarmıxlarını götürüb Onun ardınca getməyə çağırdığı yer. Matta 16:13–24 (Müqəddəs Kitab).

Fotoşəkil: American Colony Photo Department, 1898–1914-cü illər arası. Library of Congress, G. Eric and Edith Matson Photograph Collection (ictimai mülkiyyət).

«...Əgər bir kəs Mənim ardımca gəlmək istəyirsə, özündən imtina etsin və hər gün çarmıxını götürüb ardımca gəlsin.»

Luka 9:23 (Müqəddəs Kitab)

Kilsələrin və ayrı-ayrı yepiskopların, eləcə də dünyəvi təşkilatların dünyəvi aləmin «missiya bəyanatı» adlandırdığı sənədi təqdim etməsi geniş yayılmış təcrübədir. Mən bu təcrübəni həm məlumatlandırıcı, həm də faydalı hesab edirəm. Lakin xidmət mühitində, fikrimcə, onu Şəxsi Tapşırıq Bəyannaməsi adlandırmaq daha münasibdir. Müjdənin yayılması və Səmavi Padşahlığın işi dünyəvi aləmdə gəlir güdən bir müəssisədən, hətta qeyri-kommersiya müəssisəsindən də çox fərqlidir. Kilsədə bəzi dünyəvi təcrübələri rahatlıq naminə mənimsəsək də, bəzi şeylər ayrı tutulmalı və buna görə də müqəddəs olmalıdır.

İndi Rəbbimiz İsa Məsihin xidmətində öz çağırışımı necə gördüyümü şərh edəcəyəm.

Buna başlamazdan əvvəl açıq, cəsarətlə və heç bir üzr istəmədən bəyan edirəm ki, mən göylərdə olan Ata Allahın vahid Oğlu İsa Məsihə[1] və İsa Məsihin Allahın sağına yüksəldiyi zaman bizə göndərdiyi Müqəddəs Ruha iman edirəm.[2] Mən İsaya məxsusam. O, həyatımın Rəbbidir. O, mənim Ağamdır və mən yalnız Ona qulluq edirəm.[3] Mən Şeytanı və onun bütün əməllərini rədd edirəm[4] və Allah-Taalaya Onun Oğlu, Rəbbimiz İsa Məsih vasitəsilə izzət, şərəf və həmd verirəm.[5]

Şəxsi Tapşırıq Bəyannaməsi

Məsihin Bədəni olan, diasporada[6] – on padşahlıq[7] arasında yaşayan Kilsəyə:

1. Mən həvari varisliyində olan yepiskopam; əl qoyma ilə[8] təqdis olunmuşam və sənədlərlə təsdiq edilmiş, qırılmamış, yepiskopdan yepiskopa uzanan varislik xətləri ilə[9] ilk on iki həvaridən dördünə, həvari Paula və Rəbbimiz və Xilaskarımız İsa Məsihin şəxsən göndərdiyi yetmiş həvaridən beşinə bağlıyam;[10] bu xətlərin hər biri bu saytda hamının nəzərinə təqdim olunmuşdur.

2. İsa Məsihin Kilsəsində yepiskopluq vəzifəsini daşımaqla yanaşı,[11] mən İsanın Müqəddəs Yazılarda haqqında danışdığı Səmavi Padşahlığın katibi kimi çağırılmış və məsh

olunmuşam.[12] Mənim xüsusi çağırışım bir kilsədə çobanlıq etmək və ya başqalarına verilmiş məsh olan digər xidmət işləri ilə məşğul olmaq deyil, xristian möminlər üçün təlim yazmaqdır.[13]

3. Yepiskopluq vəzifəsini yerinə yetirərkən Açarlar vəzifəsini – Rəbbimizin onu Öz həvarilərinə və onların varislərinə verdiyi kimi – icra edirəm.[14]

4. Mən Rəbbimiz və Xilaskarımız İsa Məsihin çatdırdığı[15] və əsrlər boyu səhv tərcümə edilmiş, sulandırılmış, təhrif olunmuş,[16] simoniya predmetinə çevrilmiş[17] və öldürmək, oğurlamaq və tələf etmək üçün bəraət kimi istifadə olunmaq məqsədilə silaha çevrilmiş[18] həqiqi təlimi öyrədirəm.

5. Yalançı təlimi harada tapılırsa-tapılsın, vaxtlı-vaxtsız[19] düzəldirəm və yalnız Padşahların Padşahı İsa Məsihə sadiqəm.[20]

6. Yalançı peyğəmbərləri, yalançı həvariləri və yalançı müəllimləri üzə çıxarıram[21] və onların yalançı təlimlərinə qarşı çıxaraq onları sərt bir şəkildə məzəmmət edirəm ki, imanları sağlam olsun.[22]

7. Bir yepiskop və Padşahlığın katibi kimi düşmənin qalalarını dağıtmaq üçün Allahın kəlamından istifadə edirəm;[23] bu qalaların bəziləri işıq mələyinin əməlləri cildinə girərək[24] çoxlarını aldadır.[25]

8. Rəbbimiz İsanın açıq əmri ilə nəzərdə tutulduğu kimi, Allahın kəlamını bütün millətlərə yayıram.[26]

9. Mən heç bir məzhəbə qulluq etmirəm və heç birini müdafiə etmirəm; mən başlanğıcda verilmiş təlimlərlə[27] İsa Məsihin vahid Kilsəsinə qulluq edirəm, Onun kəlamına uyğun olan təlimləri və ənənələri qəbul edirəm[28] və insanların uydurduğu təlimləri cinlərin təlimləri kimi rədd edirəm.[29]

10. Məsihin Bədəni arasında xristian birliyinə çağırıram və bunun üçün çalışıram ki,[30] gələcək dəhşətli əzab-əziyyətə[31] – on padşahlığın günlərində[32] və Dəccalın hökmranlığı dövründə[33] – tab gətirə bilək.

11. Sizə heç bir yeni müjdə vəz etmirəm və Paulun bu sözlərini tamamilə yadda saxlayıram: «Amma istər biz, istərsə göydən gələn bir mələk belə, bizim sizə yaydığımız Müjdəyə zidd bir şeyi müjdə kimi yaysa, ona lənət olsun! Əvvəlcə dediyimizi indi bir daha deyirəm: kim sizə qəbul etdiyiniz Müjdəyə zidd bir şey yayırsa, ona lənət olsun!»[34]

12. Millətlərə Məsihin xidmətinə həsr olunmuş bir yepiskop kimi müraciət edirəm;[35] məzhəb sərhədlərini nəzərə almıram, çünki Məsihin dövründə onlar mövcud deyildi[36] və Kilsənin nizamlı idarə olunması üçün yaradılmışdır.[37] Yepiskopluq vəzifəsini daşıdığım və heç bir məzhəbin üzvü olmadığım üçün Məsihin ilkin tapşırığını – millətlər arasında Müjdəni yaymağı[38] əsas götürürəm ki, hamı həqiqəti dərk etsin və həqiqət onları azad etsin.[39]

✠

Qeydlər

Müqəddəs Yazılardan sitatlar «Azərbaycan dilində Müqəddəs Kitab» nəşrindən gətirilir. Məsihin sözləri dırnaq işarələri ilə birlikdə qırmızı rənglə verilmişdir. ANF = Ante-Nicene Fathers; NPNF2 = Nicene and Post-Nicene Fathers, Second Series; Easton = B. S. Easton, The Apostolic Tradition of Hippolytus (1934).

1 Yəhya 3:16 (Müqəddəs Kitab) «Çünki Allah dünyanı elə sevdi ki, vahid Oğlunu verdi; bunu ona görə etdi ki, Ona iman edən hər kəs həlak olmasın, amma əbədi həyata malik olsun.» Yəhya 1:14 (Müqəddəs Kitab) «Kəlam bəşər olub, lütf və həqiqətlə dolu olaraq aramızda məskən saldı; biz də Onun ehtişamını – Atadan gələn vahid Oğulun ehtişamını gördük.» Yəhya 1:18 (Müqəddəs Kitab) «Allahı heç kəs heç vaxt görməyib, amma Atanın qucağında olan və Allah olan vahid Oğul Onu tanıtdı.» 1 Yəhya 4:9 (Müqəddəs Kitab) «Allahın bizə olan məhəbbəti belə zahir oldu: Allah Öz vahid Oğlunu dünyaya göndərdi ki, biz Onun vasitəsilə yaşayaq.»

2 Yəhya 16:7 (Müqəddəs Kitab) «Bununla belə, Mən sizə həqiqəti söyləyirəm: Mənim getməyim sizin xeyrinizədir. Çünki getməsəm, Vəsatətçi yanınıza gəlməz, amma getsəm, Onu sizə göndərəcəyəm.» Yəhya 14:26 (Müqəddəs Kitab) «Lakin Vəsatətçi – Atanın Mənim adımla göndərəcəyi Müqəddəs Ruh hər şeyi sizə öyrədəcək və söylədiyim bütün sözləri yadınıza salacaq.» Yəhya 15:26 (Müqəddəs Kitab) «Atadan sizə göndərəcəyim Vəsatətçi – Atanın yanından çıxan həqiqət Ruhu gəldiyi zaman Mənim barəmdə şəhadət edəcək.» Mark 16:19 (Müqəddəs Kitab) «Beləcə Rəbb İsa onlarla danışandan sonra göyə qaldırıldı və Allahın sağında oturdu.» Həvarilərin İşləri 1:9 (Müqəddəs Kitab) «İsa bunları deyəndən sonra həvarilərin gözləri qarşısında yuxarı qaldırıldı. Bir bulud İsanı götürüb onlardan gizlədi.» Həvarilərin İşləri 2:33 (Müqəddəs Kitab) «Allah Onu ucaltdı və sağ əlində oturtdu. O, vəd edilən Müqəddəs Ruhu Atadan götürüb sizin görüb-eşitdiyiniz kimi üstümüzə tökdü.» İbranilərə 1:3 (Müqəddəs Kitab) «Oğul Allahın izzətinin əksi və mahiyyətinin tam surətidir. O hər şeyi qüdrətli kəlamı ilə saxlayır. O, günahlardan təmizlənməni təmin edəndən sonra ucalarda möhtəşəm Allahın sağında oturdu.»

3 Matta 4:10 (Müqəddəs Kitab) «...Allahın Rəbbə səcdə et və yalnız Ona ibadət et...» Yəhya 13:13 (Müqəddəs Kitab) «Siz Məni "Müəllim" və "Rəbb" deyə çağırırsınız və doğru deyirsiniz, çünki Mən elə Oyam.» Matta 6:24 (Müqəddəs Kitab) «Heç kim iki ağaya qulluq edə bilməz. Çünki ya birinə nifrət edib o birisini sevəcək ya da birinə bağlı qalıb o birisinə xor baxacaq. Siz həm Allaha, həm də sərvətə qulluq edə bilməzsiniz.» Romalılara 14:8 (Müqəddəs Kitab) «Yaşayırıqsa, Rəbb üçün yaşayırıq, ölürüksə, Rəbb üçün ölürük. Buna görə yaşasaq da, ölsək də Rəbbə məxsusuq.» 1 Korinflilərə 6:19–20 (Müqəddəs Kitab) «Məgər bilmirsiniz ki, bədəniniz Allahdan aldığınız, sizdə yaşayan Müqəddəs Ruhun məbədidir? Siz özünüzə məxsus deyilsiniz, çox baha qiymətə satın alınmısınız. Beləliklə, bədəninizlə Allaha izzət gətirin.» *Polikarpın şəhidliyi* 9 (ANF 1): «Səksən altı ildir ki, Ona qulluq edirəm və O mənə heç bir pislik etməyib: bəs mən necə öz Padşahıma və Xilaskarıma küfr edə bilərəm?» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1)

4 1 Yəhya 3:8 (Müqəddəs Kitab) «...Allahın Oğlu buna görə zühur etdi ki, iblisin əməllərini puça çıxarsın.» Yaqub 4:7 (Müqəddəs Kitab) «Buna görə də Allaha tabe olun. İblisə qarşı durun və o sizdən qaçacaq.» Efeslilərə 6:11 (Müqəddəs Kitab) «İblisin hiylələrinə qarşı dura bilmək üçün Allahın verdiyi bütün zireh və silahlara bürünün.» İppolit, *Həvari ənənəsi* 21 (Easton): «Səndən, ey Şeytan, bütün qulluqçularından və bütün əməllərindən imtina edirəm.» (ingiliscə mətndən tərcümə: Easton) Tertullian, *De Spectaculis* 4 (ANF 3): «açıq şəkildə şəhadət veririk ki, iblisdən, onun təmtərağından və onun mələklərindən imtina etmişik.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 3) Yerusəlimli Kiril, *Katexizis mühazirələri* 19 (1-ci mistaqoji mühazirə), 4–8 (NPNF2 7): «...sənə əmr olunur ki, sanki o, qarşında imiş kimi əlini ona tərəf uzadaraq deyəsən: "Səndən imtina edirəm, ey Şeytan." ... Sonra ikinci cümlədə sənə deməyi öyrədirlər: "və bütün əməllərindən."» (ingiliscə mətndən tərcümə: NPNF2 7)

5 Vəhy 5:13 (Müqəddəs Kitab) «...Taxtda Oturana və Quzuya əbədi olaraq Alqış, şərəf, izzət və qüdrət olsun!» 1 Timoteyə 1:17 (Müqəddəs Kitab) «Əsrlərin Padşahı, ölməz, görünməz və bir olan Allaha əbədi olaraq hörmət və izzət olsun! Amin.» Yəhuda 25 (Müqəddəs Kitab) «Xilaskarımız, yeganə Allaha Rəbbimiz İsa Məsih vasitəsilə əzəldən bəri, indi və əbədi olaraq izzət, əzəmət, qüdrət və səlahiyyət olsun! Amin.» Romalılara 16:27 (Müqəddəs Kitab) «o yeganə və müdrik Allaha İsa Məsih vasitəsilə əbədi izzət olsun! Amin.» «Allah-Taala»: Yaradılış 14:18–20 (Müqəddəs Kitab) «Onda Salem padşahı Melkisedeq çörək və şərab gətirdi. O, Allah-Taalanın kahini idi. Melkisedeq İbrama xeyir-dua verib dedi: «Göy və yeri yaradan Allah-Taala İbrama xeyir-dua versin. Düşmənlərini sənə təslim edən Allah-Taalaya alqış olsun». İbram bütün qənimətin onda birini Melkisedeqə verdi.» Mark 5:7 (Müqəddəs Kitab) «bərkdən çığıraraq dedi: «Ey İsa, Allah-Taalanın Oğlu, məndən nə istəyirsən? Səni and verirəm Allaha, mənə iztirab vermə!»» Luka 8:28 (Müqəddəs Kitab) «O, İsanı görən kimi bağırıb Onun qarşısında diz çökdü və bərkdən çığıra-çığıra dedi: «Ey İsa, Allah-Taalanın Oğlu, məndən nə istəyirsən? Yalvarıram Sənə, mənə əzab vermə!»» Həvarilərin İşləri 16:17 (Müqəddəs Kitab) «O, Paulun və bizim ardımızca düşərək qışqıra-qışqıra deyirdi: «Bu adamlar Allah-Taalanın qullarıdır. Sizə xilas yolunu bildirirlər».»

6 Yaqub 1:1 (Müqəddəs Kitab) «...millətlər arasına səpələnmiş on iki qəbiləyə salam!» 1 Peter 1:1 (Müqəddəs Kitab) «...seçilmiş, Pont, Qalatiya, Kappadokiya, Asiya vilayəti və Bitinyaya yayılmış qəriblərə...» Yəhya 11:52 (Müqəddəs Kitab) «...Allahın hər tərəfə səpələnmiş övladlarını bir yerə toplamaq üçün öləcək.» Yəhya 10:16 (Müqəddəs Kitab) «Bu ağıldan olmayan başqa quzularım var ki, onları da gətirməliyəm. Onlar da səsimi eşidəcək,

beləcə tək sürü, tək Çoban olacaq.» Həvarilərin İşləri 8:4 (Müqəddəs Kitab) «Pərən-pərən düşən imanlılar hər yerdə Allahın kəlamını – Müjdəni yayırdı.»

7 Daniel 2:41–44 (Müqəddəs Kitab) «Ayaqların və barmaqların bir hissəsinin dulusçu gilindən, bir hissəsinin isə dəmirdən olduğunu görməyinin mənası budur ki, o bölünmüş padşahlıq olacaq. Onda bir qədər dəmir möhkəmliyi qalacaq, necə ki sən dəmiri dulusçu gili ilə qarışıq görmüsən. Ayaq barmaqlarının bir hissəsi dəmirdən, bir hissəsi gildən olduğu kimi bu padşahlığın da bir hissəsi möhkəm, bir hissəsi kövrək olacaq. Dəmiri dulusçu gili ilə qarışıq gördüyünün mənası budur ki, onlar müxtəlif insan nəsilləri vasitəsilə bir-birləri ilə qarışacaq, ancaq dəmir gillə birləşmədiyi kimi onlar da bir-birləri ilə birləşməyəcək. O padşahların dövründə göylərin Allahı heç vaxt dağılmayan bir padşahlıq quracaq və bu padşahlıq başqa xalqın əlinə keçməyəcək. O bütün əvvəlki padşahlıqları əzib-dağıdacaq, özü isə əbədi qalacaq.» Daniel 7:7 (Müqəddəs Kitab) «Bundan sonra mən gecə gələn görüntülərdə dəhşətli, heybətli və çox güclü olan dördüncü heyvanı gördüm. Onun böyük dəmir dişləri var idi. O hər şeyi əzib yeyir, qalıqları isə ayaqları altında tapdalayırdı. O, heyvanların hamısından fərqlənirdi və on buynuzu var idi.» Daniel 7:20 (Müqəddəs Kitab) «Onun başında on buynuz var idi. Daha biri çıxdı və üçü onun önündə düşdü. Bu həmin o buynuz idi ki, gözləri və təkəbbürlə danışan ağzı var idi və görünüşü o biri buynuzlarından daha heybətli idi.» Daniel 7:24 (Müqəddəs Kitab) «On buynuzun mənası budur ki, bu padşahlıqdan on padşah çıxacaq...» Vəhy 12:3 (Müqəddəs Kitab) «Göydə başqa bir əlamət zahir oldu: yeddi başlı, on buynuzlu, başlarının üstündə də yeddi kiçik tac olan böyük və od rəngində əjdaha göründü.» Vəhy 12:18–13:1 (Müqəddəs Kitab) «və dəniz sahilinin qumları üzərində dayandı. Dənizdən çıxan on buynuzlu və yeddi başlı bir vəhşi heyvan gördüm. Onun buynuzlarının üstündə on kiçik tac var idi, başlarının üzərində isə küfr olan adlar yazılmışdı.» Vəhy 17:3 (Müqəddəs Kitab) «O məni Ruhda çölə apardı. Orada mən gördüm ki, bir qadın yeddi başlı, on buynuzlu və üstündə başdan-başa küfr adları yazılan al rəngli bir vəhşi heyvanın belində oturub.» Vəhy 17:7 (Müqəddəs Kitab) «Onda mələk mənə dedi: «Nə üçün heyrətə düşdün? Mən sənə qadının və onu daşıyan yeddi başlı, on buynuzlu vəhşi heyvanın sirrini açacağam.» Vəhy 17:12 (Müqəddəs Kitab) «Gördüyün on buynuz hələ padşahlıq etməyən on padşahdır. Onlar vəhşi heyvanla birgə səlahiyyəti ələ alıb bir saat padşahlıq edəcəklər.» Vəhy 17:13 (Müqəddəs Kitab) «Onların vahid bir niyyəti var, öz qüdrət və səlahiyyətlərini vəhşi heyvana təhvil verəcəklər.» Vəhy 17:16–17 (Müqəddəs Kitab) «Gördüyün vəhşi heyvan və on buynuz isə fahişəyə nifrət edərək onu soyub çılpaq qoyacaq, ətini yeyəcək və onu odda yandıracaq. Çünki Allah bunu onların ürəyinə qoydu ki, Allahın niyyətini yerinə yetirsinlər, həmfikir olub Onun sözləri tamamlanana qədər padşahlıqlarını vəhşi heyvana təhvil versinlər.» İrenei, *Bidətlərə qarşı* V.26.1 (ANF 1): «o zaman çıxacaq on padşah; indi [yer üzündə] hökm sürən imperiya onların arasında bölünəcək.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) İppolit, *Məsih və Dəccal haqqında traktat* 25, 27–28 (ANF 5): «dördüncü heyvanın on buynuzu on padşahlıq üzrə bölünür.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 5) Laktansi, *İlahi təlimlər* VII.16 (ANF 7): «on padşah eyni vaxtda çıxana qədər; onlar dünyanı idarə etmək üçün deyil, onu məhv etmək üçün bölüşdürəcəklər.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 7) *Barnabanın məktubu* 4 (ANF 1): «Yer üzündə on padşahlıq hökm sürəcək və onlardan sonra kiçik bir padşah çıxacaq; o, padşahlardan üçünü bir zərbə ilə tabe edəcək.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1)

8 1 Timoteyə 4:14 (Müqəddəs Kitab) «Ağsaqqallar əllərini sənin üzərinə qoyanda sənə peyğəmbərlik sözü ilə verilən səndə olan ruhani ənama etinasızlıq etmə.» 2 Timoteyə 1:6 (Müqəddəs Kitab) «Bu səbəbdən sənin üzərinə

əl qoymağımla Allahın sənə verdiyi ənamı alovlandırmağını xatırladıram.» 1 Timoteyə 5:22 (Müqəddəs Kitab) «Heç kimin üzərinə tələsərək əl qoyma, başqalarının günahlarına şərik olma, özünü pak saxla.» Həvarilərin İşləri 6:6 (Müqəddəs Kitab) «Bunları həvarilərin qarşısına çıxardılar. Həvarilər də dua edib onların üzərinə əl qoydular.» Həvarilərin İşləri 13:3 (Müqəddəs Kitab) «Beləliklə, oruc tutub dua etdikdən sonra Barnaba ilə Şaulun üzərinə əllərini qoydular və onları yola saldılar.» Həvarilərin İşləri 14:23 (Müqəddəs Kitab) «İmanlılar üçün hər cəmiyyətdə ağsaqqallar seçərək dua və orucla onları inandıqları Rəbbə əmanət etdilər.» Titə 1:5 (Müqəddəs Kitab) «...sənə tapşırdığım kimi hər şəhərdə cəmiyyət ağsaqqalları təyin edəsən...» İppolit, *Həvari ənənəsi* 2 (Easton): «yepiskoplar əllərini onun üzərinə qoyacaq, presviterlər şurası isə səssizcə yanında dayanacaq.» (ingiliscə mətndən tərcümə: Easton)

9 1 Klement 42 (ANF 1): «onlar [öz zəhmətlərinin] ilk bəhrələrini əvvəlcə Ruhla sınayıb sonradan iman edəcək olanlar üçün yepiskoplar və diakonlar təyin etdilər.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) 1 Klement 44: «onlar yuxarıda adı çəkilən [xidmətçiləri] təyin etdilər və sonra göstəriş verdilər ki, bunlar vəfat etdikdə, başqa sınanmış adamlar onların xidmətində onları əvəz etsin.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) İrenei, *Bidətlərə qarşı* III.3.1 (ANF 1): «biz həvarilərin Kilsələrdə yepiskop təyin etdiyi şəxsləri sadalamağa və bu adamların bizim dövrümüzə qədər davam edən varisliyini [göstərməyə] qadirik.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) III.3.3: «Beləliklə, mübarək həvarilər Kilsəni təsis edib qurduqdan sonra yepiskopluq vəzifəsini Linin əllərinə tapşırdılar.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) Tertullian, *Bidətçilərə qarşı preskripsiya* 32 (ANF 3): «qoy öz yepiskoplarının siyahısını – başlanğıcdan bəri lazımi varisliklə davam edən siyahını açsınlar.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 3) Yevsevi, *Kilsə tarixi* III.4 (Lin) (NPNF2 1): «...Timoteyə İkinci Məktubda Romadakı yoldaşı kimi adını çəkdiyi Lin, artıq göstərildiyi kimi, oradakı kilsənin yepiskopluğunda Peterin varisi olmuşdur.» (ingiliscə mətndən tərcümə: NPNF2 1) III.22 (Yevodi): «Bu zaman İqnati Antakyanın ikinci yepiskopu kimi tanınırdı, birincisi isə Yevodi idi.» (ingiliscə mətndən tərcümə: NPNF2 1) III.36 (İqnati): «...Antakyaya yepiskop seçilmiş, varislikdə Peterdən sonra ikinci olan və şöhrəti hələ də çoxları tərəfindən tərənnüm edilən İqnati.» (ingiliscə mətndən tərcümə: NPNF2 1) Kiprian, *Məktub* 26.1 (ANF 5; Oxford 33): «Kilsə yepiskoplar üzərində qurulmuşdur və Kilsənin hər bir işini həmin rəhbərlər idarə edir.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 5)

10 Matta 10:1–4 (Müqəddəs Kitab) «İsa On İki şagirdini yanına çağırıb onlara natəmiz ruhlar üzərində səlahiyyət verdi ki, bunları qovsunlar, hər cür xəstəliyə və hər cür naxoşluğa şəfa versinlər. Bu On İki həvarinin adları belədir: birincisi Peter adlanan Şimon və onun qardaşı Andrey, Zavday oğlu Yaqub və qardaşı Yəhya, Filip və Bartalmay, Tomas və vergiyığan Matta, Halfay oğlu Yaqub və Tadday, Kənançı Şimon və İsaya xəyanət edən Yəhuda İskaryot.» Luka 6:13 (Müqəddəs Kitab) «Gün açılanda şagirdlərini yanına çağırdı və onlardan on iki nəfəri seçib həvari adlandırdı:» (On İki). Qalatiyalılara 1:1 (Müqəddəs Kitab) «Nə insanlardan, nə də insan vasitəsilə, yalnız İsa Məsih və Onu ölülər arasından dirildən Ata Allah vasitəsilə həvari təyin olunan mən Pauldan» Həvarilərin İşləri 9:15 (Müqəddəs Kitab) «Amma Rəbb ona dedi: «Get! Başqa millətlərə, padşahlara və İsrail övladlarına Öz adımı bəyan eləmək üçün bu adam seçdiyim alətdir.» Qalatiyalılara 2:9 (Müqəddəs Kitab) «Cəmiyyətin sütunları sayılan Yaqub, Kefa və Yəhya mənə bağışlanan lütfü tanıdıqda mənə və Barnabaya sağ əllərini uzatdılar ki, şərikliyimiz olsun. Ona görə ki biz başqa millətlərin, onlarsa sünnətlilərin yanına getsin.» (Paul). Luka 10:1 (Müqəddəs Kitab) «Bu hadisələrdən sonra Rəbb başqa yetmiş nəfəri təyin etdi və onları iki-iki Özünün gedəcəyi hər şəhərə və hər yerə Özündən əvvəl göndərdi.» Luka 10:16 (Müqəddəs Kitab) «Sizi dinləyən kəs Məni dinləyir,

sizi rədd edən Məni rədd edir. Məni rədd edənsə Məni Göndərəni rədd edir».» Yevsevi, *Kilsə tarixi* I.12 (NPNF2 1), Yetmişlər haqqında: «Deyirlər ki, Tadday da onlardan biri idi...» (ingiliscə mətndən tərcümə: NPNF2 1)

11 1 Timoteyə 3:1 (Müqəddəs Kitab) «Bu söz etibarlıdır: kim cəmiyyətdə nəzarətçi olmağa can atırsa, xeyirli iş arzu edir.» 1 Timoteyə 3:2–7 (Müqəddəs Kitab) «Nəzarətçi nöqsansız, tək arvadlı olaraq ona sadiq, ayıq, ağıllı-kamallı, ədəbli, qonaqpərvər olmalı, öyrətməyi bacarmalıdır. Şərab düşkünü olmamalı; zorakı deyil, mülayim olmalı; davakar və pulpərəst olmamalıdır. Öz evini yaxşı idarə etməli, tam bir ləyaqətlə uşaqlarını öz tabeliyində saxlamalıdır. Öz şəxsi evini idarə edə bilməyən Allahın cəmiyyətinin qayğısına necə qala bilər? Nəzarətçi yeni iman etmiş adam olmamalıdır. Yoxsa qürurlanıb iblisin uğradığı eyni mühakiməyə uğraya bilər. Kənar insanlar tərəfindən də yaxşı bir insan kimi tanınmalıdır. Belə ki iblisin qurduğu tora düşüb utandırılmasın.» Titə 1:7–9 (Müqəddəs Kitab) «Çünki cəmiyyət nəzarətçisi Allahın iş idarəçisi olduğuna görə nöqsansız olmalıdır. Dikbaş, hirsli, şərab düşkünü, zorakı, haqsız qazanca həris olmamalı, əksinə qonaqpərvər, yaxşılığı sevən, ağıllı-kamallı, saleh, müqəddəs, nəfsinə hakim olmalıdır. Həm başqalarına sağlam təlimlə nəsihət verməyə, həm də ona qarşı çıxanları təkzib etməyə qadir olsun deyə aldığı təlimə uyğun olan etibarlı kəlamı bərk tutmalıdır.» Həvarilərin İşləri 20:28 (Müqəddəs Kitab) «Həm özünüzə, həm də Müqəddəs Ruhun sizi nəzarətçilər təyin etdiyi bütün sürüyə diqqətlə baxın. Allahın Öz Oğlunun qanı bahasına əldə etdiyi bu cəmiyyətini bəsləyin.» Filipililərə 1:1 (Müqəddəs Kitab) «Məsih İsanın qulları mən Paul və Timoteydən Filipidə olan cəmiyyət nəzarətçiləri və xidmətçiləri ilə bərabər Məsih İsada müqəddəs olanların hamısına salam!» 1 Peter 5:1–4 (Müqəddəs Kitab) «Ey aranızda olan ağsaqqallar! Mən də sizin kimi ağsaqqal və Məsihin əzablarının şahidiyəm, zühur edəcək izzətə də şərikəm. Sizə yalvarıram, Allahın sizə həvalə etdiyi sürüsünü otarın. Ona zorla yox, könüllü və Allahı razı salan tərzdə, haqsız qazanca həris olmadan, həvəslə nəzarət edin. Sizə tapşırılanlar üzərində ağalıq etməyin, amma sürüyə nümunə olun. Baş Çoban zühur etdiyi zaman siz solmayan izzət tacı alacaqsınız.» İqnati, *Efeslilərə məktub* 6 (ANF 1): «yepiskopa Rəbbin Özünə baxdığımız kimi baxmalıyıq.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) *Maqneziyalılara məktub* 6: «yepiskopunuz Allahın yerində, presviterləriniz isə həvarilər məclisinin yerində sədrlik edir.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) *Trallilərə məktub* 3: «Eyni şəkildə qoy hamı diakonlara İsa Məsihin təyin etdiyi şəxslər kimi, yepiskopa Atanın Oğlu olan İsa Məsih kimi, presviterlərə isə Allahın sinedrionu və həvarilər məclisi kimi hörmət etsin. Bunlarsız Kilsə yoxdur.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) *İzmirlilərə məktub* 8: «Yepiskop harada görünürsə, qoy [xalq] kütləsi də orada olsun; necə ki İsa Məsih haradadırsa, Katolik Kilsə də oradadır.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1)

12 Matta 13:52 (Müqəddəs Kitab) «İsa da onlara dedi: «Ona görə də Səmavi Padşahlıq üçün şagirdlik etmiş hər ilahiyyatçı xəzinəsindən təzə və köhnə şeylər çıxaran ev sahibinə bənzəyir».» Matta 23:34 (Müqəddəs Kitab) «Ona görə də Mən sizə peyğəmbərlər, müdrik adamlar və ilahiyyatçılar göndərirəm...» Ezra 7:6 (Müqəddəs Kitab) «Babildən gələn bu Ezra İsrailin Allahı Rəbbin Musaya verdiyi Qanunu yaxşı bilən ilahiyyatçı idi. Allahı Rəbbin əli onun üzərində olduğuna görə padşah Ezranın istədiyi hər bir şeyi vermişdi.» Ezra 7:10 (Müqəddəs Kitab) «Ezra özünü Rəbbin Qanununu tədqiq və tətbiq etməyə, İsraildə qayda-qanunları öyrətməyə həsr etmişdi.» Habaqquq 2:2 (Müqəddəs Kitab) «Rəbb mənə belə cavab verdi: «Görüntünü yaz, lövhələrdə açıqla ki, Qoy hər kəs tez onu oxuya bilsin.» Yeremya 30:2 (Müqəddəs Kitab) ««İsrailin Allahı Rəbb belə deyir: "Sənə söylədiyim bütün sözləri bir kitaba yaz".» Vəhy 1:11 (Müqəddəs Kitab) ««Gördüyünü bir kitaba yaz və bunu yeddi

cəmiyyətə, yəni Efesə, İzmirə, Berqamaya, Tiatiraya, Sarda, Filadelfiyaya və Laodikeyaya göndər».» Vəhy 1:19 (Müqəddəs Kitab) «Beləliklə, öz gördüklərini, indi və bundan sonra baş verəcək hadisələri yaz.»

13 Efeslilərə 4:11 (Müqəddəs Kitab) «Özü kimini həvari, kimini peyğəmbər, kimini müjdəçi, kimini çoban və müəllim təyin etdi ki,» Romalılara 12:4–8 (Müqəddəs Kitab) «Çünki bizim bir bədənimizdə çoxlu üzvlər olduğu halda onların hər birinin vəzifəsi heç də eyni deyil. Eləcə biz də çox olduğumuz halda Məsihdə bir bədənik və ayrı-ayrılıqda bir-birimizə bağlı üzvlərik. Allahın bizə bağışladığı lütfə görə müxtəlif ruhani ənamlarımız var. Bir kəsin ənamı peyğəmbərlikdirsə, imanının ölçüsünə görə peyğəmbərlik etsin; ənamı xidmətdirsə, xidmət etsin; müəllimlikdirsə, öyrətsin; nəsihət verəndirsə, nəsihət versin; pay verəndirsə, səxavətlə, rəhbərdirsə, səylə, mərhəmət göstərəndirsə, sevinə-sevinə öz işini görsün.» 1 Korinflilərə 12:4–11 (Müqəddəs Kitab) «Müxtəlif ənamlar var, amma Ruh eynidir. Müxtəlif növlü xidmətlər var, amma Rəbb eynidir. Müxtəlif fəaliyyətlər də var, amma hamısını hər adamda göstərən Allah eynidir. Lakin Ruh hər kəsə xeyri üçün aşkar olunur. Birinə Ruh vasitəsilə hikmət sözü, başqasına isə eyni Ruhla bilik sözü verilir. Digərinə isə eyni Ruh imanı, o birisinə həmin Ruh şəfa ənamlarını verir. Birinə möcüzə yaratmaq, başqasına peyğəmbərlik, digərinə ruhları ayırd etmək qabiliyyəti, bir başqasına müxtəlif dillərdə danışmaq, o birisinə bu dilləri izah etmək ənamı verilir. Bunların hamısı tək və eyni Ruhun fəaliyyətidir. Ruh bu ənamları hər kəsə Öz istədiyi tərzdə paylayır.» 1 Korinflilərə 12:28–29 (Müqəddəs Kitab) «Allah imanlılar cəmiyyətində birinci yerdə həvarilər, ikinci yerdə peyğəmbərlər, üçüncü yerdə də müəllimlər təyin etdi. Sonra bəzilərinə möcüzə yaratmağı, habelə şəfa ənamlarını, yardımçılığı, idarəçiliyi, müxtəlif dillərdə danışmağı verdi. Hamı həvaridirmi? Hamı peyğəmbərdirmi? Hamı müəllimdirmi? Hamı möcüzə yarada bilirmi?» 1 Korinflilərə 7:7 (Müqəddəs Kitab) «Çünki bütün insanların mənim kimi olmasını istərdim. Amma hər bir insanın Allahdan aldığı öz ənamı var – birininki belədir, digərininki başqa cürdür.» 1 Peter 4:10–11 (Müqəddəs Kitab) «Hər kəs Allahın çoxcəhətli lütfünün yaxşı idarəçiləri kimi aldığı ənama görə bir-birinə xidmət etsin. Kim danışırsa, Allahın sözlərini danışan kimi danışsın. Kim xidmət edirsə, Allahın verdiyi qüvvətlə xidmət etsin. Beləcə Allah hər şeydə İsa Məsih vasitəsilə izzətlənəcək. İzzət və qüdrət əbədi olaraq İsa Məsihindir. Amin!» 1 Klement 41 (ANF 1): «Qardaşlar, qoy hər biriniz öz yerində Allaha şükür etsin ... ona müəyyən edilmiş xidmət qaydasından kənara çıxmasın.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) *Didaxe* 15.1 (ANF 7): «Buna görə də özünüz üçün Rəbbə layiq olan yepiskoplar və diakonlar təyin edin – həlim, pul hərisi olmayan, doğru danışan və sınanmış adamlar; çünki onlar da sizə peyğəmbərlərin və müəllimlərin xidmətini göstərirlər.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 7)

14 Matta 16:18–19 (Müqəddəs Kitab) «...Səmavi Padşahlığın açarlarını sənə verəcəyəm. Yer üzündə bağlayacağın hər şey göylərdə bağlanmış olacaq və yer üzündə açacağın hər şey göylərdə açılmış olacaq».» Matta 18:18 (Müqəddəs Kitab) «Sizə doğrusunu deyirəm: yer üzündə bağlayacağınız hər şey göydə bağlanmış olacaq və yer üzündə açacağınız hər şey göydə açılmış olacaq.» Yəhya 20:21–23 (Müqəddəs Kitab) «İsa yenə onlara dedi: «Sizə salam olsun! Ata Məni göndərdiyi kimi Mən də sizi göndərirəm». Bunu söylədikdən sonra onların üzərinə üfürərək dedi: «Müqəddəs Ruhu alın! Kimin günahlarını bağışlasanız, bağışlanır, kimin günahlarını bağışlamasanız, bağışlanmamış qalır».» Yeşaya 22:22 (Müqəddəs Kitab) «Davud nəslinin açarını onun çiynindən asacağam, Açdığını heç kim bağlaya bilməyəcək, Bağladığını heç kim aça bilməyəcək.» Vəhy 1:18 (Müqəddəs Kitab) «Diri Olan Mənəm. Mən ölmüşdüm, indi isə əbədi olaraq diriyəm. Ölümün və ölülər diyarının açarları Məndədir.» Vəhy 3:7 (Müqəddəs Kitab) «Filadelfiyada olan cəmiyyətin mələyinə yaz: Müqəddəs və Haqq Olan,

Davudun açarının Sahibi, açdığını heç kəs bağlamayan, bağladığını heç kəs açmayan belə deyir:» Varislər: Həvarilərin İşləri 1:20–26 (Müqəddəs Kitab) «Axı Zəbur kitabında yazılıb: "Məskəni viran olsun, Kimsəsiz, boş qalsın" və "Vəzifəsini başqası tutsun". Buna görə də Rəbb İsanın aramıza gəlib-getdiyi müddət ərzində, yəni Yəhyanın vəftizindən başlayaraq Rəbb İsanın göyə qaldırıldığı günə qədər yanımızdakılardan bir kişi Onun dirilməsinə bizimlə birgə şahid olmalıdır». Beləliklə, iki nəfəri – Barsabba çağırılan, həm də Yust adlanan Yusifi və Mattiyanı namizəd göstərdilər. Sonra dua etdilər: «Ya Rəbb, Sən hamının ürəyindən xəbərdarsan. Bu iki nəfərdən birini seçib bizə göstər ki, qoy onlardan biri bu xidmətə – həvari vəzifəsinə keçsin. Çünki Yəhuda öz yerini tutsun deyə bu işi atdı». Sonra püşk atdılar. Püşk Mattiyaya düşdü və o, həvari sırasına – on bir nəfərin yanına keçdi.» 2 Timoteyə 2:2 (Müqəddəs Kitab) «Bir çox şahidlərin önündə məndən eşitdiyin sözləri başqalarına da öyrətməyə qadir olan sadiq adamlara həvalə et.» Titə 1:5 (Müqəddəs Kitab) «Tamamlanmamış işləri sahmana salasan və sənə tapşırdığım kimi hər şəhərdə cəmiyyət ağsaqqalları təyin edəsən deyə səni Kritdə saxladım.» Origen, *Mattaya şərh* XII.10–11, 14 (ANF 9): «Məgər Səmavi Padşahlığın açarları Rəbb tərəfindən yalnız Peterə verilib və mübarəklərdən heç biri onları almayacaq?» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 9) və «gəlin görək hansı mənada Peterə və hər bir Peterə deyilir: "Səmavi Padşahlığın açarlarını sənə verəcəyəm."» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 9) Kiprian, *Kilsənin birliyi haqqında* 4–5 (ANF 5): «O, dirildikdən sonra bütün həvarilərə bərabər səlahiyyət verir» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 5); «Yepiskopluq birdir və onun hər bir hissəsini hər biri bütövün naminə daşıyır.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 5)

15 Yəhya 7:16 (Müqəddəs Kitab) «İsa da onlara cavab verdi: «Öyrətdiyim təlim Mənim deyil, Məni Göndərənindir.» Yəhya 12:49–50 (Müqəddəs Kitab) «Çünki Mən Özümdən söyləmədim, Məni göndərən Ata nə deyəcəyim və nə söyləyəcəyim haqqında Mənə əmr verdi. Mən bilirəm ki, Onun əmri əbədi həyatdır. Beləcə Mənim söylədiklərimi Ata Mənə necə dedisə, eləcə də söyləyirəm».» Yəhya 14:24 (Müqəddəs Kitab) «Məni sevməyənsə sözlərimə riayət etməz. Eşitdiyiniz söz Mənim deyil, Məni göndərən Atanın sözüdür.» Yəhya 17:8 (Müqəddəs Kitab) «Çünki Mənə bildirdiyin sözləri onlara bildirdim, onlar da qəbul etdilər. Sənin yanından çıxıb gəldiyimi əminliklə bildilər və Məni Sən göndərdiyinə inandılar.» Matta 28:20 (Müqəddəs Kitab) «sizə əmr etdiyim hər şeyə riayət etməyi onlara öyrədin. Budur, Mən dövrün sonuna qədər hər gün sizinləyəm».» Yəhuda 3 (Müqəddəs Kitab) «...müqəddəslərə ilk və son dəfə əmanət edilən iman uğrunda mübarizə aparmağa...» 2 Timoteyə 1:13 (Müqəddəs Kitab) «Məsih İsada olan iman və məhəbbətlə məndən eşitdiyin sağlam sözlərdən nümunə götür.» İbranilərə 2:3 (Müqəddəs Kitab) «bu cür böyük xilasa məhəl qoymasaq, biz necə qurtula bilərik? Bu xilas əvvəlcə Rəbb tərəfindən bildirildi və Onu eşidənlər tərəfindən bizə təsdiq olundu.»

16 2 Korinflilərə 2:17 (Müqəddəs Kitab) «Axı biz çoxları kimi Allah kəlamının alverçiləri deyilik...» 2 Korinflilərə 4:2 (Müqəddəs Kitab) «Xəcalət gətirən gizli yolları rədd etmişik. Hiylə işlətmirik, Allahın sözünü təhrif etmirik, amma həqiqəti açıq elan etməklə Allahın önündə, hər insanın vicdanı qarşısında özümüz barədə zəmanət veririk.» 2 Peter 3:16 (Müqəddəs Kitab) «Paul bütün məktublarında bu mövzulara eyni cür toxunur. Məktublarında çətin başa düşülən bəzi işlər var; cahillər və qərarsızlar digər Müqəddəs Yazılar kimi bunların da mənasını təhrif edərək öz həlaklarına səbəb olurlar.» Yeremya 8:8 (Müqəddəs Kitab) «Nə haqla deyirsiniz ki, biz müdrikik, Rəbbin Qanunu bizdədir? Budur, alimlərin hiyləgər qələmi Onu yalan şərh edir.» Qalatiyalılara 1:7 (Müqəddəs Kitab) «Əslində başqa müjdə yoxdur. Amma sizi lərzəyə salıb Məsihin Müjdəsini təhrif etmək istəyənlər vardır.» Qanunun Təkrarı 4:2 (Müqəddəs Kitab) «Sizə verəcəyim əmrlərə heç nə artırıb-əskiltməyin. Yalnız Allahınız

Rəbbin əmrlərinə – sizə verəcəyim əmrlərə riayət edin.» Vəhy 22:18–19 (Müqəddəs Kitab) «Mən bu kitabın peyğəmbərlik sözlərini eşidən hər kəsə xəbərdarlıq edirəm: kim bunlara bir şey artırarsa, Allah da ona bu kitabda yazılan bəlaları artıracaq; kim bu peyğəmbərlik kitabının sözlərindən bir şey götürərsə, Allah da bu kitabda yazılmış həyat ağacından və müqəddəs şəhərdən ona düşən payı götürəcək.» İrenei, *Bidətlərə qarşı* I.8.1 (ANF 1): bidətçilər Müqəddəs Yazılarla elə rəftar edirlər ki, sanki kimsə padşahın qiymətli daşlarla bəzədilmiş təsvirini «tamamilə parçalayıb daşların yerini dəyişsin və onları elə birləşdirsin ki, onlardan it və ya tülkü surəti düzəltsin.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) I.9.4: «onlar, artıq dediyimiz kimi, onları təbii mənadan qeyri-təbii mənaya doğru əyirlər.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) Tertullian, *Bidətçilərə qarşı preskripsiya* 38: «Deməli, harada təlim müxtəlifliyi tapılırsa, orada həm Müqəddəs Yazıların, həm də onların şərhlərinin təhrif olunduğunu qəbul etmək lazımdır. ... Biri Müqəddəs Yazıları öz əli ilə, digəri isə onların mənasını öz şərhi ilə təhrif edir.» (ingiliscə mətndən tərcümə)

17 Həvarilərin İşləri 8:20 (Müqəddəs Kitab) «Peter ona dedi: «Pulun da yox olsun, sən də! Ona görə ki sən Allahın ənamını pulla əldə edə bilmək xəyalına düşmüsən.» Həvarilərin İşləri 8:18–23 (Müqəddəs Kitab) «Həvarilərin əl qoyması ilə Ruhun verildiyini görən Şimon onlara pul təklif edərək dedi: «Mənə də belə bir səlahiyyət verin. Əlimi kimin üstünə qoysam, Müqəddəs Ruhu alsın». Peter ona dedi: «Pulun da yox olsun, sən də! Ona görə ki sən Allahın ənamını pulla əldə edə bilmək xəyalına düşmüsən. Bu işdə sənin nə haqqın var, nə payın. Çünki Allahın qarşısında ürəyin düz deyil. Bu pisliyin üçün tövbə et, Rəbbə yalvar. Bəlkə ürəyinin bu niyyəti bağışlanar. Görürəm ki, səndə acı zəhər var və haqsızlığın əsirisən».» Matta 10:8 (Müqəddəs Kitab) «Xəstələrə şəfa verin, ölüləri dirildin, cüzamlıları pak edin, cinləri çıxarın. Müftə aldınız, müftə verin.» 1 Timoteyə 6:5 (Müqəddəs Kitab) «pozğun düşüncəli, həqiqətdən məhrum, möminliyi qazanc mənbəyi kimi zənn edən adamların fasiləsiz mübahisələridir.» 1 Timoteyə 6:10 (Müqəddəs Kitab) «Çünki hər cür pisliyin kökü pulpərəstlikdir. Kimlərsə bu həvəslə imandan azıb öz-özlərinə sanki bıçaq soxmuş kimi çox əzab verdilər.» Titə 1:11 (Müqəddəs Kitab) «Onları sakitləşdirmək lazımdır. Çünki onlar haqsız qazanc əldə etmək üçün lazımsız şeyləri öyrədərək bəzi ailələri tamamilə alt-üst edirlər.» 2 Peter 2:3 (Müqəddəs Kitab) «Tamahkarlıqlarından uydurma sözlərlə sizi istismar edəcəklər. Onların mühakiməsi çoxdan davam edir və həlakı hazırdır.» Mikeya 3:11 (Müqəddəs Kitab) «Rəhbərləri rüşvətlə hökm edir, Kahinləri muzdla təlim verir, Peyğəmbərləri falçılıq edib pul alır. Amma Rəbbə güvənərək belə deyirlər: «Rəbb aramızda deyilmi? Üstümüzə bəla gəlməz».» Yəhya 2:16 (Müqəddəs Kitab) «göyərçin satanlara da dedi: «Bunları buradan götürün. Atamın evini bazara döndərməyin».» *Didaxe* 11.6 (ANF 7): «əgər pul istəyirsə, o, yalançı peyğəmbərdir.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 7) *Həvari qanunları* 29 (NPNF2 14): «Əgər hər hansı yepiskop, presviter və ya diakon bu rütbəni pulla əldə edərsə, qoy həm o, həm də onu təqdis edən vəzifədən kənarlaşdırılsın...» (ingiliscə mətndən tərcümə: NPNF2 14) Xalkedon Məclisi (451), 2-ci qanun (NPNF2 14): «Əgər hər hansı yepiskop pul müqabilində təqdis edərsə və satıla bilməyən lütfü satışa çıxararsa...» (ingiliscə mətndən tərcümə: NPNF2 14)

18 Yəhya 10:10 (Müqəddəs Kitab) «Oğru yalnız qarət etmək, öldürmək və tələf etmək üçün gəlir. Mənsə gəldim ki, onlar həyata, bol həyata malik olsun.» Yəhya 16:2 (Müqəddəs Kitab) «Sizi sinaqoqlardan qovacaqlar. Hətta o zaman gəlir ki, sizi öldürən hər kəs Allaha xidmət etdiyini zənn edəcək.» Matta 23:34–35 (Müqəddəs Kitab) «Ona görə də Mən sizə peyğəmbərlər, müdrik adamlar və ilahiyyatçılar göndərirəm. Siz onlardan bəzisini öldürəcək və çarmıxa çəkəcəksiniz. Bəzisini sinaqoqlarınızda qamçılayacaq və şəhərdən şəhərə qovacaqsınız; belə ki saleh olan

Habilin qanından tutmuş məbədlə qurbangahın arasında öldürdüyünüz Berekya oğlu Zəkəriyyənin qanına qədər yer üzündə tökülən bütün saleh adamların qanı üçün məsuliyyət daşıyasınız.» Yeremya 23:1–2 (Müqəddəs Kitab) «Rəbb bəyan edir: «Otlağımın qoyunlarını məhv edən və pərən-pərən salan çobanların vay halına!» Buna görə də İsrailin Allahı Rəbb xalqımı otaran çobanların əleyhinə belə deyir: «Siz Mənim sürümü pərən-pərən salıb qovdunuz, onların qayğısına qalmadınız. İndi Mən də etdiyiniz bəd əməllərə görə cəzanızın qayğısına qalacağam» Rəbb belə bəyan edir.»

19 2 Timoteyə 4:2 (Müqəddəs Kitab) «Allahın kəlamını vəz edəsən, hansı vaxt olursa-olsun hazır olasan, insanlara tam səbirlə təlim öyrədərək məzəmmət, xəbərdarlıq və nəsihət verəsən.» Titə 1:9 (Müqəddəs Kitab) «Həm başqalarına sağlam təlimlə nəsihət verməyə, həm də ona qarşı çıxanları təkzib etməyə qadir olsun deyə aldığı təlimə uyğun olan etibarlı kəlamı bərk tutmalıdır.» 1 Timoteyə 1:3 (Müqəddəs Kitab) «Makedoniyaya gedərkən mən səndən xahiş etdiyim kimi Efesdə qal və bəzi insanlara əmr et ki, yad təlim yaymasınlar,» 2 Timoteyə 2:25 (Müqəddəs Kitab) «Ona qarşı olanları həlimliklə tərbiyə etməlidir. Bəlkə Allah onlara tövbəyə imkan verəcək. Beləliklə, onlar həqiqəti anlayar,» Efeslilərə 4:14 (Müqəddəs Kitab) «Belə ki artıq insanların kələkbazlığı ilə, bizi yoldan azdırmaq üçün hazırladıqları hiylələrlə, cürbəcür təlimin küləyi ilə çalxalanan və ora-bura sürüklənən körpə uşaqlar olmayaq.» Həvarilərin İşləri 20:28–31 (Müqəddəs Kitab) «Həm özünüzə, həm də Müqəddəs Ruhun sizi nəzarətçilər təyin etdiyi bütün sürüyə diqqətlə baxın. Allahın Öz Oğlunun qanı bahasına əldə etdiyi bu cəmiyyətini bəsləyin. Bilirəm ki, mən gedəndən sonra sürüyə rəhm etməyən yırtıcı canavarlar aranıza soxulacaq. Aranızdan təhrif edilmiş sözlər deyən, şagirdləri özlərinin ardınca çəkmək istəyən adamlar çıxacaq. Buna görə oyaq olun. Üç il boyu, fasiləsiz, gecə-gündüz göz yaşı tökərək hər birinizə necə nəsihət verdiyimi yada salın.» Polikarp, *Filipililərə məktub* 7 (ANF 1): «Buna görə də çoxlarının boş sözlərini və yalançı təlimlərini tərk edərək, bizə başlanğıcdan çatdırılmış kəlama qayıdaq...» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1); İqnati, *Maqneziyalılara məktub* 8 (ANF 1): «Yad təlimlərə və heç bir faydası olmayan köhnə əfsanələrə aldanmayın.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1)

20 Vəhy 19:16 (Müqəddəs Kitab) «...Padşahların Padşahı və ağaların Ağası» Vəhy 17:14 (Müqəddəs Kitab) «Onlar Quzu ilə döyüşəcəklər, lakin Quzu onlara qalib gələcək. Çünki O, ağaların Ağası, padşahların Padşahıdır və Onunla birgə olanlar da çağırılmış, seçilmiş və sadiq şəxslərdir».» 1 Timoteyə 6:15 (Müqəddəs Kitab) «Allah Onu Öz vaxtında zahir edəcək. O, bəxtiyarlıq mənbəyi olan tək Hökmdar, şahların Şahı və ağaların Ağasıdır.» Həvarilərin İşləri 5:29 (Müqəddəs Kitab) «Peter və başqa həvarilər belə cavab verdi: «İnsana deyil, Allaha itaət etmək daha vacibdir.» Kolosselilərə 3:24 (Müqəddəs Kitab) «Bilin ki, Rəbdən bunun əvəzinə irs alacaqsınız, çünki siz Rəbb Məsihə qulluq edirsiniz.» Matta 6:24 (Müqəddəs Kitab) «Heç kim iki ağaya qulluq edə bilməz. Çünki ya birinə nifrət edib o birisini sevəcək ya da birinə bağlı qalıb o birisinə xor baxacaq. Siz həm Allaha, həm də sərvətə qulluq edə bilməzsiniz.»

21 Matta 7:15–16, 20 (Müqəddəs Kitab) «Yalançı peyğəmbərlərdən özünüzü gözləyin! Onlar yanınıza quzu cildində gələrlər, amma daxilən yırtıcı qurddurlar. Onları bəhrələrindən tanıyacaqsınız...» Matta 24:11 (Müqəddəs Kitab) «Bir çox yalançı peyğəmbər törəyib çox adamı aldadacaq.» Matta 24:24 (Müqəddəs Kitab) «Çünki yalançı məsihlər və yalançı peyğəmbərlər törəyəcək. Onlar böyük əlamətlər və xariqələr göstərəcəklər ki, imkan taparlarsa, seçilmişləri də aldatsınlar.» 1 Yəhya 4:1 (Müqəddəs Kitab) «Ey sevimlilər, hər ruha inanmayın; ruhların Allahdan olub-olmadığını bilmək üçün onları sınaqdan keçirin. Çünki dünyada çoxlu yalançı peyğəmbər

meydana çıxıb.» 2 Korinflilərə 11:13 (Müqəddəs Kitab) «Çünki bunlar saxta həvari, Məsih həvarisinin cildinə girən fırıldaqçılardır.» 2 Peter 2:1–3 (Müqəddəs Kitab) «Amma Allahın xalqı arasında yalançı peyğəmbərlər də ortaya çıxdı. Eləcə də sizin aranızda yanlış təlim yayanlar ortaya çıxacaq. Bunlar hətta özlərini satın alan Sahibini inkar edib gizlicə aranıza dağıdıcı və təfriqəçi təlim gətirəcəklər. Belələri öz başlarına tezliklə həlak gətirəcək. Hətta çoxları onların pozğunluğuna qoşulacaq və onların üzündən həqiqət yoluna küfr ediləcək. Tamahkarlıqlarından uydurma sözlərlə sizi istismar edəcəklər. Onların mühakiməsi çoxdan davam edir və həlakı hazırdır.» Yəhuda 4 (Müqəddəs Kitab) «Çünki Allahımızın lütfünü pozğunluq üçün bəhanələrə çevirən, yeganə Pərvərdigarı – Rəbbimiz İsa Məsihi inkar edən bəzi allahsız adamlar gizlicə aranıza girdilər. Onların mühakiməyə uğrayacaqları çoxdan yazılmışdır.» Həvarilərin İşləri 20:29–30 (Müqəddəs Kitab) «Bilirəm ki, mən gedəndən sonra sürüyə rəhm etməyən yırtıcı canavarlar aranıza soxulacaq. Aranızdan təhrif edilmiş sözlər deyən, şagirdləri özlərinin ardınca çəkmək istəyən adamlar çıxacaq.» 1 Timoteyə 4:1–2 (Müqəddəs Kitab) «Ruh aydın şəkildə deyir ki, gələcəkdə bəziləri imandan dönəcək, aldadıcı ruhlara və cinlərin təlimlərinə qulaq asacaqlar. Bu təlimlər yalançıların ikiüzlülüyü ilə yayılır. Onların vicdanı sanki yanıq yarası kimi hissiyyatını itirmişdir.» Qanunun Təkrarı 13:1–5 (Müqəddəs Kitab) «Əgər aranızdan bir peyğəmbər yaxud bir röya görən çıxıb sizə bir əlamət ya da möcüzə olacağını söyləyərsə, sonra "tanımadığınız yad allahların ardınca gedək və onlara sitayiş edək" deyərsə, bəhs etdiyi əlamət və ya möcüzə həyata keçsə də, belə peyğəmbərin yaxud röya görənin sözlərinə qulaq asmayın. Bilin ki, Allahınız Rəbb sizi sınayır, görmək istəyir, siz Allahınız Rəbbi bütün qəlbinizlə, bütün varlığınızla sevirsinizmi? Siz Allahınız Rəbbin ardınca gedin və Ondan qorxun. Onun əmrlərinə əməl edib sözlərinə qulaq asın, Rəbbə sitayiş edərək Ona bağlı qalın. O peyğəmbər yaxud röya görən isə öldürülsün, çünki sizi Misir ölkəsindən çıxaran və köləlik diyarından qurtaran Allahınız Rəbbə qarşı getməyə sövq edirdi. Onlar sizi Allahınız Rəbbin əmr etdiyi yolla getməkdən azdırmaq istəyirdi. Beləliklə, aranızdan pisliyi atın.» Qanunun Təkrarı 18:20–22 (Müqəddəs Kitab) «Lakin hansı bir peyğəmbər ona əmr etmədiyim sözü Mənim adımdan danışmağa cürət edərsə yaxud başqa allahların adından danışarsa, o peyğəmbər öldürülsün". "Axı bu sözün Rəbdən olub-olmadığını necə bilək?" deyə düşünə bilərsiniz. Əgər bir peyğəmbər Rəbbin adından danışanda dediyi söz həyata keçməzsə yaxud düz çıxmazsa, bilin ki, onu Rəbb söyləməmişdir. O peyğəmbərin dediklərinin səlahiyyəti yoxdur. Ondan qorxmayın.» Yeremya 23:16–32 (Müqəddəs Kitab) «Ordular Rəbbi belə deyir: «Sizin üçün peyğəmbərlik edən Peyğəmbərlərin sözünə qulaq asmayın. Onlar sizə boş şeylər öyrədir. Rəbbin ağzından çıxanları deyil, Özlərinin uydurduqları görüntüləri söyləyirlər. Onlar Mənə xor baxanlara deyir: "Rəbb söylədi ki, sizin üçün Əmin-amanlıq olacaq". İnadkarlıqla ürəklərinin istədiyinə uyanlara deyirlər: "Üstünüzə fəlakət gəlməyəcək". Rəbbin sözünü anlayıb eşitmək üçün Rəbbin məclisində kimsə durubmu? Onun sözünə qulaq asıb eşidən varmı? Budur, Rəbbin fırtınası qəzəblə qopacaq, Qasırğa fırlanıb Pis adamların başında çatlayacaq. Ürəyinin istəyinə çatana qədər, Onu bitirənə qədər Rəbbin qəzəbi dayanmayacaq. Gələcək günlərdə bunu açıq-aşkar anlayacaqsınız. Bu peyğəmbərləri Mən göndərmədim, Amma ora-bura qaçdılar. Onlara Mən söz demədim, Amma peyğəmbərlik etdilər. Ancaq onlar məclisimdə dursaydılar, Sözlərimi xalqıma çatdırardılar. Pis yollarından, şər əməllərindən Xalqı çəkindirərdilər». Rəbb bəyan edir: «Mən yalnız yaxında olan Allah deyiləm, Həm də uzaqda olan Allaham. Kimsə gizli yerlərdə saxlana bilər ki, Mən onu görə bilməyim?» Rəbb belə bəyan edir. «Yeri, göyü Mən doldurmamışammı?» Rəbb belə bəyan edir. «Mənim adımdan yalan söyləyən peyğəmbərlərin "Yuxu gördüm, yuxu gördüm!" sözlərini eşitdim. Nə vaxta qədər yalan söyləyən, öz ürəklərinin uydurmalarını bildirən peyğəmbərlər bu işlə məşğul olacaq? Ataları necə Baal bütünə görə adımı unutdularsa, onlar da zənn edir ki, bir-birlərinə danışdıqları yuxularla

xalqıma adımı unutduracaq. Yuxu görən peyğəmbər yuxusunu söyləsin. Amma sözüm nazil olan adam onu dəqiq danışsın. Daha buğdanın yanında saman nədir?» Rəbb belə bəyan edir. «Mənim sözüm bir od kimi, qayaları parçalayan gürz kimi deyilmi?» Rəbb belə bəyan edir. «Buna görə də Mən peyğəmbərlərə qarşıyam, onlar sözlərimi bir-birlərindən oğurlayır» Rəbb belə bəyan edir. «Bax Mən peyğəmbərlərə qarşıyam. Onlar öz dillərini tərpədib "Rəbb belə deyir" söyləyir» Rəbb belə bəyan edir. «Bax Mən yalançı yuxular görüb peyğəmbərlik edənlərə qarşıyam» Rəbb belə bəyan edir. «Onlar bu yuxuları danışıb yalanları və boş lovğalıqları ilə xalqımı yoldan azdırır. Onları Mən göndərmədim, onlara heç nə buyurmadım. Bu xalqa heç bir faydaları yoxdur» Rəbb belə bəyan edir.» Yezekel 13:1–9 (Müqəddəs Kitab) «Mənə Rəbbin bu sözü nazil oldu: «Ey bəşər oğlu, peyğəmbərlik edən İsrail peyğəmbərlərinə qarşı peyğəmbərlik et və öz-özlərindən peyğəmbərlik edən adamlara söylə ki, Rəbbin sözünü eşitsinlər. Xudavənd Rəbb belə deyir: "O axmaq peyğəmbərlərin vay halına! Onlar öz ruhları ilə ilhamlanır və heç bir vəhy almayıb. Ey İsrail, sənin peyğəmbərlərin viranəliklərdə dolaşan tülkülərə bənzəyir. Ey peyğəmbərlər, siz divarın dəliklərinə çıxmadınız, Rəbbin günündə döyüşdə bərk dayanmaq üçün İsrail nəslinin ətrafında divar qurmadınız. Onlar boş şeylər görərək falçılıq edib yalan danışır. Söyləyirlər ki, bunu Rəbb bəyan edir, Rəbb isə onları göndərməyib. Yenə də ümid verirlər ki, sözləri yerinə yetəcək. Sizin gördüyünüz görüntü boş və etdiyiniz falçılıq yalan deyilmi? Siz bunlara ‹Rəbb bəyan edir› deyirsiniz, Mənsə belə söyləmədim". Buna görə də Xudavənd Rəbb belə deyir: "İndi ki boş sözlər söyləyib yalan şeylər gördünüz, Mən sizə qarşıyam" Xudavənd Rəbb belə bəyan edir. "Mən boş şeylər görən və falçılıq edib yalan danışan peyğəmbərləri Öz əlimlə cəzalandıracağam. Onlar Mənim xalqımın məclisində olmayacaq, İsrail nəslinin siyahısına yazılmayacaq və İsrail torpağına girməyəcək. Onda biləcəksiniz ki, Xudavənd Rəbb Mənəm.» Vəhy 2:2 (Müqəddəs Kitab) «sənin əməllərindən, zəhmətindən, dözümündən və şər adamlara dözmədiyindən xəbərdaram. Həvari olmadıqları halda özlərini həvari adlandıranları sınaqdan keçirdin və onların yalançı olduğunu müəyyən etdin.» *Didaxe* 11–12 (ANF 7): «Amma kim Ruhda: "Mənə pul və ya başqa bir şey ver" deyərsə, ona qulaq asmayın...» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 7) Hermas, *Əmrlər* 11 (ANF 2): «İlham aldığını deyən adamı əməlləri və həyatı ilə sınayın.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 2) İqnati, *Efeslilərə məktub* 7: «Çünki bəziləri [İsa Məsihin] adını pis hiylə ilə gəzdirməyi adət ediblər, halbuki Allaha layiq olmayan işlər görürlər; onlardan vəhşi heyvanlardan qaçdığınız kimi qaçmalısınız.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) *Efeslilərə məktub* 9: «Bununla belə, eşitmişəm ki, bəziləri yalançı təlimlə buradan sizin yanınıza gəliblər; siz onlara aranızda toxum səpməyə imkan verməmisiniz, əksinə, onların səpdiklərini qəbul etməmək üçün qulaqlarınızı tutmusunuz...» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) *Trallilərə məktub* 6 (ANF 1): «şirin şəraba ölümcül zəhər qatıb verənlər kimi.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) *İzmirlilərə məktub* 4–5: «Amma sizi əvvəlcədən insan cildindəki o vəhşi heyvanlardan qoruyuram; siz onları nəinki qəbul etməməli, hətta mümkünsə, onlarla görüşməməlisiniz... Bəziləri bilmədən Onu inkar edir, daha doğrusu, Onun tərəfindən inkar edilmişlər, çünki həqiqətin deyil, ölümün müdafiəçiləridirlər.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) Şəhid İustin, *Yəhudi Trifonla dialoq* 35 (ANF 1): «dostlarım, çoxları var idi ki, İsanın adı ilə ortaya çıxıb həm sözdə, həm də əməldə allahsız və küfr dolu şeylər öyrədirdilər.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1)

22 Titə 1:13 (Müqəddəs Kitab) «...Ona görə də onları sərt bir şəkildə məzəmmət et ki, imanları sağlam olsun,» Titə 1:10–11 (Müqəddəs Kitab) «Çünki, xüsusilə, sünnət tərəfdarları arasında bir çox itaətsiz, boşboğaz və saxtakar insanlar var. Onları sakitləşdirmək lazımdır. Çünki onlar haqsız qazanc əldə etmək üçün lazımsız şeyləri öyrədərək bəzi ailələri tamamilə alt-üst edirlər.» Titə 3:10 (Müqəddəs Kitab) «Təfriqəçi adamdan birinci və ikinci

xəbərdarlıqdan sonra əlaqəni kəs.» Romalılara 16:17–18 (Müqəddəs Kitab) «Qardaşlar, sizə yalvarıram ki, öyrəndiyiniz təlimin əleyhinə çıxaraq ayrılıq salan və büdrəməyə səbəb olan adamlara nəzarət edin və onlardan uzaq durun. Çünki belə adamlar Rəbbimiz Məsihə deyil, öz qarınlarına qulluq edirlər; onlar yağlı və yaltaq nitqləri ilə sadəlövh adamların ürəklərini tovlayırlar.» 1 Timoteyə 5:20 (Müqəddəs Kitab) «Günah işlədən ağsaqqalları hamının qarşısında məzəmmət et ki, digərləri də günah işlətməkdən qorxsun.» 2 Yəhya 10–11 (Müqəddəs Kitab) «Əgər bir kəs yanınıza gəlib sizə bu təlimi öyrətməsə, onu qonaq qəbul etməyin və onunla salamlaşmayın. Çünki onunla salamlaşan kəs onun şər əməllərinə şərik olur.» Efeslilərə 5:11 (Müqəddəs Kitab) «qaranlığın səmərəsiz əməllərinə şərik olmayın. Əksinə, bunları ifşa edin.» Qalatiyalılara 2:11 (Müqəddəs Kitab) «Kefa Antakyaya gəldikdə isə şəxsən ona qarşı çıxdım, ona görə ki tənqidə layiq idi.» Filipililərə 3:2 (Müqəddəs Kitab) «Özünüzü «itlər»dən qoruyun, pis iş görənlərdən qoruyun, bədəni sünnət edərək kəsib-atanlardan qoruyun.» Polikarp, *Filipililərə məktub* 7 (ANF 1): «İsa Məsihin cismən gəldiyini etiraf etməyən hər kəs Dəccaldır...» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1)

23 2 Korinflilərə 10:4–5 (Müqəddəs Kitab) «Ona görə ki döyüş silahlarımız cisimdən düzəldilən silahlar deyil, qalaları dağıdan ilahi qüvvəyə malik silahlardır. Nəzəriyyələri, Allah barədə biliyə qarşı çıxan hər bir səddi yıxıb...» Efeslilərə 6:11–17 (Müqəddəs Kitab) «İblisin hiylələrinə qarşı dura bilmək üçün Allahın verdiyi bütün zireh və silahlara bürünün. Çünki mübarizəmiz qandan və ətdən ibarət olan insanlara qarşı deyil, şər başçılarına və hakim olanlara, bu qaranlıq dünyanın hökmranlarına, səmadakı ruhani şər qüvvələrə qarşıdır. Buna görə Allahın bütün zireh və silahlarını götürün ki, pis gündə müqavimət göstərib, əlinizdən gələn hər bir şeyi etdikdən sonra dayana biləsiniz. Beləliklə, həqiqəti kəmər kimi belinizə bağlamış, salehliyi zireh kimi döşünüzə taxmış, barışıq Müjdəsini yaymaq hazırlığını ayaqlarınıza geyinmiş olaraq yerinizdə durun. Bütün bunlara əlavə olaraq şər olanın bütün yanar oxlarını söndürə bilmək üçün iman qalxanını əlinizə götürün. Xilas dəbilqəsini və Ruhun qılıncını, yəni Allahın kəlamını götürün.» İbranilərə 4:12 (Müqəddəs Kitab) «Allahın kəlamı canlı və təsirlidir, hər ikiağızlı qılıncdan da itidir, canla ruhu, oynaqlarla iliyi bir-birindən ayıraraq keçir, ürəyin fikir və niyyətlərini ayırd edir.» Yeremya 1:10 (Müqəddəs Kitab) «Bu gün səni millətlər və ölkələr üzərinə təyin etdim ki, onları kökündən yıxıb dağıdasan, qırıb məhv edəsən, əkib tikəsən».» Yeremya 23:29 (Müqəddəs Kitab) ««Mənim sözüm bir od kimi, qayaları parçalayan gürz kimi deyilmi?» Rəbb belə bəyan edir.» Yaradılış 3:4–5 (Müqəddəs Kitab) «İlan qadına dedi: «Yox, əsla ölməzsiniz. Əksinə, Allah bilir ki, o meyvələrdən yediyiniz gün gözləriniz açılacaq və xeyirlə şəri bilərək Allah kimi olacaqsınız».» Yəhya 8:44 (Müqəddəs Kitab) «Siz atanız iblisdənsiniz və atanızın arzularını yerinə yetirmək istəyirsiniz. O, başlanğıcdan qatil idi və həqiqətə sadiq qalmadı, çünki onda həqiqət yoxdur. Yalan söyləyəndə öz xasiyyətinə görə söyləyir, çünki yalançıdır və yalanın atasıdır.» Matta 23:34–35 (Müqəddəs Kitab) «Ona görə də Mən sizə peyğəmbərlər, müdrik adamlar və ilahiyyatçılar göndərirəm. Siz onlardan bəzisini öldürəcək və çarmıxa çəkəcəksiniz. Bəzisini sinaqoqlarınızda qamçılayacaq və şəhərdən şəhərə qovacaqsınız; belə ki saleh olan Habilin qanından tutmuş məbədlə qurbangahın arasında öldürdüyünüz Berekya oğlu Zəkəriyyənin qanına qədər yer üzündə tökülən bütün saleh adamların qanı üçün məsuliyyət daşıyasınız.» Luka 11:49–51 (Müqəddəs Kitab) «Buna görə də Allahın hikməti belə demişdi: “Mən onlara peyğəmbərlər və həvarilər göndərəcəyəm, onların bəzisini öldürüb, bəzisini isə təqib edəcəklər”. Beləcə bu nəsil dünya yaranandan bəri Habilin qanından tutmuş qurbangahla məbədin arasında öldürülmüş Zəkəriyyənin qanına qədər bütün peyğəmbərlərin tökülən qanı üçün məsuliyyət daşıyacaq. Bəli, Mən sizə deyirəm: onun üçün bu nəsil məsuliyyət daşıyacaq.»

24 2 Korinflilərə 11:14 (Müqəddəs Kitab) «Buna heyrətlənmək lazım deyil, çünki Şeytan da işıq mələyi cildinə girir.» 2 Korinflilərə 11:15 (Müqəddəs Kitab) «Şeytana xidmət edənlərin salehlik xidmətçilərinin cildinə girməsi qəribə deyil. Onların aqibəti əməllərinə görə olacaq.» Afanasi, *Antoninin həyatı* 25, 35–36 (NPNF2 4): cinlər «rahiblərin görünüşünə girir və müqəddəs adamların danışığını yamsılayırlar» (ingiliscə mətndən tərcümə: NPNF2 4); həqiqi görüntü haqqında isə: «onun yerinə ifadəolunmaz sevinc, şənlik, cəsarət, təzələnmiş qüvvə, fikir sakitliyi gəlir» (ingiliscə mətndən tərcümə: NPNF2 4); şər ruhlar haqqında: «ürəkdə qorxu, fikirlərdə təşviş və qarışıqlıq, ruh düşkünlüyü.» (ingiliscə mətndən tərcümə: NPNF2 4)

25 Matta 24:5 (Müqəddəs Kitab) «Çünki Mənim adımla çox adam gəlib "Məsih mənəm" deyərək çoxlarını aldadacaq.» Matta 24:11 (Müqəddəs Kitab) «Bir çox yalançı peyğəmbər törəyib çox adamı aldadacaq.» Matta 24:24 (Müqəddəs Kitab) «Çünki yalançı məsihlər və yalançı peyğəmbərlər törəyəcək. Onlar böyük əlamətlər və xariqələr göstərəcəklər ki, imkan taparlarsa, seçilmişləri də aldatsınlar.» Vəhy 12:9 (Müqəddəs Kitab) «O böyük əjdaha – iblis və Şeytan deyilən, bütün dünyanı aldadan qədim ilan yer üzünə atıldı, mələkləri də onunla birgə atıldı.» 2 Saloniklilərə 2:9–11 (Müqəddəs Kitab) «Bu qanunsuz adam Şeytanın fəaliyyətinə əsaslanaraq hər cür yalan möcüzə, əlamət və xariqələrlə və həmçinin hər cür haqsızlığın hiyləsi ilə gələcək ki, həqiqəti sevərək xilas olmaq əvəzinə, bunu rədd etdikləri üçün həlak olacaq insanları aldatsın. Buna görə Allah onların üzərinə aldadıcı bir qüvvə göndərir ki, yalana inansınlar.» 1 Timoteyə 4:1 (Müqəddəs Kitab) «Ruh aydın şəkildə deyir ki, gələcəkdə bəziləri imandan dönəcək, aldadıcı ruhlara və cinlərin təlimlərinə qulaq asacaqlar.»

26 Matta 28:18–20 (Müqəddəs Kitab) «İsa yaxınlaşıb onlara dedi: «Göydə və yer üzündə bütün səlahiyyət Mənə verilmişdir. Beləliklə, gedin, bütün millətləri Mənim şagirdim edin; onları Ata, Oğul və Müqəddəs Ruh adı ilə vəftiz edin; sizə əmr etdiyim hər şeyə riayət etməyi onlara öyrədin. Budur, Mən dövrün sonuna qədər hər gün sizinləyəm».» Mark 16:15 (Müqəddəs Kitab) «Dünyanın hər tərəfinə gedin, bütün yaradılışa Müjdəni vəz edin.» Luka 24:46–48 (Müqəddəs Kitab) «İsa onlara dedi: «Belə yazılıb: Məsih əzab çəkib üçüncü gün ölülər arasından dirilməlidir. Yerusəlimdən başlayaraq bütün millətlərə günahların bağışlanması üçün tövbə Onun adı ilə vəz edilməlidir. Siz bu hadisələrin şahidisiniz.» Həvarilərin İşləri 1:8 (Müqəddəs Kitab) «Amma Müqəddəs Ruh üzərinizə enəndə siz qüdrət alacaqsınız və Yerusəlimdə, bütün Yəhudeya və Samariyada, həmçinin yer üzünün qurtaracağınadək hər yerdə Mənim şahidlərim olacaqsınız».» Matta 24:14 (Müqəddəs Kitab) «Səmavi Padşahlığın bu Müjdəsi bütün millətlərə şəhadət olmaq üçün bütün dünyada vəz ediləcək. O zaman hər şeyin axırı gələcək.» Romalılara 10:14–18 (Müqəddəs Kitab) «Bəs onlar iman etmədikləri Şəxsi necə çağıracaqlar? Barəsində eşitmədikləri Şəxsə necə iman edəcəklər? Vəz edən olmasa, necə eşidəcəklər? Göndərilməsələr, necə vəz edəcəklər? Necə ki yazılıb: «Xoş xəbəri müjdələyənin qədəmləri necə də gözəldir!» Amma Müjdəyə hamı qulaq asmadı. Çünki Yeşaya deyir: «Ya Rəbb, xəbərimizə kim inandı?» Beləliklə, iman eşitməkdən, eşitmək də Məsihin kəlamı vasitəsilə yaranır. Lakin soruşuram: məgər onlar eşitmədilər? Əlbəttə ki, eşitdilər: «Avazları bütün dünyaya yayıldı, Sözləri yerin ucqarlarına çatdı».» Vəhy 14:6 (Müqəddəs Kitab) «Mən göyün ortasında uçan başqa bir mələk gördüm. O, yer üzündə yaşayanlara – hər millətə, hər tayfaya, hər dilə və hər xalqa yaymaq üçün əbədi bir Müjdə gətirirdi.» Yevsevi, *Kilsə tarixi* III.1 (NPNF2 1): «Rəvayətə görə, Parfiya fəaliyyət sahəsi kimi Tomasa, Skifiya Andreyə, Asiya isə Yəhyaya düşdü...» (ingiliscə mətndən tərcümə: NPNF2 1) Tertullian, *Apologiya* 37 (ANF 3): «Biz yalnız dünənki insanlarıq, amma artıq aranızdakı hər yeri doldurmuşuq...» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 3)

27 Həvarilərin İşləri 2:42 (Müqəddəs Kitab) «Onlar da özlərini həvarilərin təliminə, hər şeydə şərik olmağa, birgə çörək bölməyə və duaya həsr etdilər.» 2 Saloniklilərə 2:15 (Müqəddəs Kitab) «Beləliklə, qardaşlar, möhkəm dayanın və sözümüz yaxud məktubumuz vasitəsilə öyrəndiyiniz təlimlərə bağlı qalın.» 1 Korinflilərə 11:2 (Müqəddəs Kitab) «Hər işdə məni xatırladığınız və sizə tapşırdığım təlimlərə sadiq qaldığınız üçün sizi tərifləyirəm.» 1 Korinflilərə 15:1–4 (Müqəddəs Kitab) «İndi, qardaşlar, sizə bəyan etdiyim və qəbul edib əsaslandığınız Müjdəni yadınıza salmaq istəyirəm. Əgər sizə bəyan etdiyim sözə bağlanmısınızsa, o Müjdə ilə də xilas olmaqdasınız, yoxsa əbəs yerə iman etmisiniz. Özümün də qəbul etdiyim bu ən əhəmiyyətli təlimi sizə çatdırdım: Müqəddəs Yazılara uyğun olaraq, Məsih günahlarımız üçün öldü, dəfn olundu və Müqəddəs Yazılara uyğun olaraq, üçüncü gün dirildi.» Yəhuda 3 (Müqəddəs Kitab) «Sevimlilər, ümumi xilasımızla bağlı sizə yazmağa çox səy göstərirdim. Bu arada müqəddəslərə ilk və son dəfə əmanət edilən iman uğrunda mübarizə aparmağa sizi həvəsləndirmək üçün sizə yazmağı özümə borc bildim.» 1 Saloniklilərə 5:21 (Müqəddəs Kitab) «Hər şeyi sınaqdan keçirin və yaxşı olandan möhkəm tutun.»

28 Mark 7:7–8 (Müqəddəs Kitab) «Boş yerə Mənə səcdə edirlər, İnsan əmrlərindən çıxardıqları təlimləri öyrədirlər". Siz Allahın əmrini atıb insan adət-ənənəsini tutursunuz...» Mark 7:13 (Müqəddəs Kitab) «Bununla da siz nəsildən-nəslə ötürdüyünüz adət-ənənənizlə Allahın kəlamını heç edirsiniz. Axı buna bənzər çox işlər görürsünüz».» Matta 15:9 (Müqəddəs Kitab) «Boş yerə Mənə səcdə edirlər, İnsan əmrlərindən çıxardıqları təlimləri öyrədirlər"».» Yeşaya 29:13 (Müqəddəs Kitab) «Xudavənd deyir: «Bu xalq Mənə yaxınlaşıb Dilləri və dodaqları ilə Mənə hörmət edir, Amma qəlbləri Məndən uzaqdır. Onların Mənə səcdə etmələri İnsanlardan öyrəndikləri əmrlərdən gəlir.» Kolosselilərə 2:8 (Müqəddəs Kitab) «Baxın, Məsihə deyil, insan adət-ənənəsinə, dünyanın ibtidai təlimlərinə istinad edərək fəlsəfə və boş aldadıcı sözlərlə kimsə sizi əsir etməsin.» Kolosselilərə 2:20–22 (Müqəddəs Kitab) «Məsihlə birgə ölüb dünyanın ibtidai təlimlərindən qurtulduğunuz halda nə üçün dünyadakılar kimi yaşayaraq «buna əl vurma, bunu yemə, buna toxunma» kimi əmrlərə əməl edirsiniz? Bunların hamısı istifadə olunduqca məhv olub gedən şeylərlə əlaqədar olur, çünki insanların verdiyi əmrlərə və təlimlərə əsaslanır.» Titə 1:14 (Müqəddəs Kitab) «Yəhudi əfsanələrinə və həqiqətdən dönən insanların əmrlərinə qulaq asmasınlar.» Tertullian, *Bakirələrin örtünməsi haqqında* 1 (ANF 4): «Lakin Rəbbimiz Məsih Özünü Adət deyil, Həqiqət adlandırmışdır.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 4) Kiprian, *Məktub* 73.9 (ANF 5; Oxford 74): «... çünki həqiqətsiz adət səhvin qədimliyidir.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 5) İrenei, *Bidətlərə qarşı* III.4.1–2: «Deməli, bu cür sübutlarımız olduğu üçün Kilsədən asanlıqla əldə edilə bilən həqiqəti başqalarında axtarmağa ehtiyac yoxdur... Beləliklə, həvarilərin o qədim ənənəsi sayəsində onlar ağıllarına bu müəllimlərin dəhşətli dilinin [tələqin etdiyi təlimlərdən] heç nəyi yaxın buraxmırlar...» (ingiliscə mətndən tərcümə) Lerinli Vikenti, *Commonitorium* 2 (NPNF2 11): «biz hər yerdə, həmişə və hamı tərəfindən iman edilmiş imana sadiqik.» (ingiliscə mətndən tərcümə: NPNF2 11)

29 1 Timoteyə 4:1 (Müqəddəs Kitab) «Ruh aydın şəkildə deyir ki, gələcəkdə bəziləri imandan dönəcək, aldadıcı ruhlara və cinlərin təlimlərinə qulaq asacaqlar.» 1 Timoteyə 4:2–3 (Müqəddəs Kitab) «Bu təlimlər yalançıların ikiüzlülüyü ilə yayılır. Onların vicdanı sanki yanıq yarası kimi hissiyyatını itirmişdir. Bu yalançılar evlənməyi qadağan edir və bəzi yeməklərdən çəkindirirlər. Amma Allah bu yeməkləri iman edib həqiqəti dərk edənlərin şükürlə qəbul etməsi üçün yaradıb.» Yaqub 3:15 (Müqəddəs Kitab) «Belə müdriklik yuxarıdan nazil olan müdriklik deyil, ancaq dünyəvi, ruhani olmayan və şeytani müdriklikdir.» 2 Korinflilərə 11:3–4 (Müqəddəs

Kitab) «Amma qorxuram ki, ilanın hiyləgərliyi ilə Həvvanı aldatması kimi düşüncələrinizin pozulub Məsihə olan səmimi və pak həsr olunmasından azasınız. Çünki əgər kimsə yanınıza gəlib bizim vəz etdiyimiz İsadan başqa bir İsanı təbliğ edirsə, aldığınızdan fərqli bir ruh alırsınızsa və yaxud qəbul etdiyinizdən fərqli bir müjdəni qəbul edirsinizsə, siz buna necə də məmnuniyyətlə dözürsünüz.»

30 Yəhya 17:21 (Müqəddəs Kitab) «hamısı bir olsun. Ey Ata, Sən Məndə, Mən də Səndə olduğum kimi onlar da Bizdə olsun ki, dünya Sənin Məni göndərdiyinə inansın.» Yəhya 17:20–23 (Müqəddəs Kitab) «Yalnız onlar üçün deyil, onların sözü ilə Mənə iman edənlər üçün də xahiş edirəm ki, hamısı bir olsun. Ey Ata, Sən Məndə, Mən də Səndə olduğum kimi onlar da Bizdə olsun ki, dünya Sənin Məni göndərdiyinə inansın. Mənə verdiyin izzəti Mən də onlara verdim ki, Biz bir olduğumuz kimi onlar da bir olsun. Mən onlarda, Sən də Məndə olmaqla bütünlüklə bir olsunlar ki, dünya Sənin Məni göndərdiyini, Məni sevdiyin kimi onları da sevdiyini bilsin.» Efeslilərə 4:3–6 (Müqəddəs Kitab) «Ruhun birliyini sülh bağı ilə qorumağa çalışın. Çağırış aldıqda bir ümidə çağırıldığınız kimi bədən bir, Ruh bir, Rəbb bir, iman bir, vəftiz bir, hamının Allahı və Atası birdir. O hamı üzərində, hamı ilə və hamıdadır.» Efeslilərə 4:13 (Müqəddəs Kitab) «Bunun nəticəsində hamımız imanda və Allahın Oğlunu tanımaqda birliyə, kamil insan səviyyəsinə, Məsihin tam yetkinliyi həddinə çatacağıq.» 1 Korinflilərə 1:10 (Müqəddəs Kitab) «Ey qardaşlar, Rəbbimiz İsa Məsih naminə sizə yalvarıram: hamınız həmfikir olun. Qoy aranızda dəstəbazlıq olmasın, eyni düşüncədə və eyni ağılda birləşin.» Romalılara 12:5 (Müqəddəs Kitab) «Eləcə biz də çox olduğumuz halda Məsihdə bir bədənik və ayrı-ayrılıqda bir-birimizə bağlı üzvlərik.» Kolosselilərə 3:14–15 (Müqəddəs Kitab) «Bütün bunlardan əlavə, kamil birliyin bağı olan məhəbbətə bürünün. Məsihin sülhü qoy ürəklərinizdə münsiflik etsin, çünki bir bədənin üzvləri kimi bu sülhə dəvət olundunuz. Həmçinin şükür edənlər olun!» Zəbur 133:1 (Müqəddəs Kitab) «Nə yaxşıdır, nə xoşdur Qardaş olub bir yaşamaq!» 1 Klement 46 (ANF 1): «Nə üçün aranızda çəkişmələr, qarışıqlıqlar, bölünmələr, parçalanmalar və müharibələr var?» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) İqnati, *Efeslilərə məktub* 4–5: «Buna görə də qüsursuz birlik içində yaşamağınız faydalıdır ki, bununla həmişə Allahla ünsiyyətdən bəhrələnəsiniz. ... nə qədər çox sizi xoşbəxt sayıram ki, siz Ona Kilsənin İsa Məsihə və İsa Məsihin Ataya bağlı olduğu kimi bağlısınız ki, beləliklə hər şey birlik içində həmahəng olsun!» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1); *Filadelfiyalılara məktub* 3: «Əgər kimsə Kilsədə parçalanma yaradanın ardınca gedərsə, Allahın Padşahlığını irs olaraq almayacaq.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) Kiprian, *Kilsənin birliyi haqqında* 5–6: «Bu birliyi biz möhkəm saxlamalı və müdafiə etməliyik, xüsusilə Kilsədə rəhbərlik edən yepiskoplar olan bizlər, ta ki yepiskopluğun özünün də bir və bölünməz olduğunu sübut edək. ... Kilsəni ana bilməyən artıq Allahı Ata bilə bilməz.» (ingiliscə mətndən tərcümə)

31 Matta 24:21 (Müqəddəs Kitab) «Çünki o vaxt elə dəhşətli əzab-əziyyət olacaq ki, dünyanın başlanğıcından indiyə qədər belə olmayıb və heç olmayacaq da.» Matta 24:22 (Müqəddəs Kitab) «Əgər o günlər qısaldılmasaydı, heç bir insan xilas ola bilməzdi. Amma seçilmişlərə görə o günlər qısaldılacaq.» Matta 24:29 (Müqəddəs Kitab) «Amma o günlərin əzab-əziyyətindən dərhal sonra Günəş tutulacaq, Ay nurunu saçmayacaq, Ulduzlar göydən töküləcək, Səma cisimləri lərzəyə gələcək.» Mark 13:19–20 (Müqəddəs Kitab) «Çünki o günlərdə elə bir əzab-əziyyət olacaq ki, Allahın yaratdığı bu kainatın başlanğıcından indiyə qədər belə olmayıb və heç olmayacaq da. Əgər Rəbb o günləri qısaltmasaydı, heç bir insan xilas ola bilməzdi. Amma Rəbb seçilmişlərə – Öz seçdiyi insanlara görə o günləri qısaldıb.» Daniel 12:1 (Müqəddəs Kitab) «O vaxt xalqına mənsub olanların dayağı baş mələk Mikael qalxacaq və sənin millətin yaranandan bəri olmamış əzablı vaxt gələcək. O vaxt sənin

xalqından kitabda adı yazılmış olan hər kəs xilas olacaq.» Daniel 7:21–25 (Müqəddəs Kitab) «Mən gördüm ki, bu buynuz müqəddəslərlə döyüşüb onlara üstün gəlir; o vaxta qədər ki Əzəldən Var Olan gəldi, Haqq-Taalanın müqəddəslərinin xeyrinə hökm verildi və padşahlığa müqəddəslərin sahib olduğu vaxt yetişdi. O bunu belə izah etdi: «Dördüncü heyvan yer üzündə olacaq dördüncü padşahlıqdır. O başqa padşahlıqlardan fərqli olub bütün yer üzünü udacaq və hər şeyi tapdalayıb əzəcək. On buynuzun mənası budur ki, bu padşahlıqdan on padşah çıxacaq. Onlardan sonra isə əvvəlkilərdən fərqli başqası çıxıb üç padşahı yıxacaq. Haqq-Taalanın əleyhinə sözlər deyəcək və Haqq-Taalanın müqəddəslərinə zülm edəcək. Hətta təqvimi və qanunları dəyişməyə cəhd göstərəcək. Onlar bir vaxt, vaxtlar və yarım vaxt ərzində ona təslim ediləcək.» Vəhy 7:14 (Müqəddəs Kitab) «Ona dedim: «Ağa, bunu sən bilərsən». O mənə dedi: «Bunlar böyük əziyyətdən keçib gələnlərdir. Onlar öz xalatlarını yuyub Quzunun qanı ilə ağartdılar.» Vəhy 13:7 (Müqəddəs Kitab) «Ona izin verildi ki, müqəddəslərlə döyüşüb onlara qalib gəlsin...» *Didaxe* 16 (ANF 7): «Həyatınız naminə ayıq olun ... hazır olun, çünki Rəbbimizin gələcəyi saatı bilmirsiniz.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 7) *Barnabanın məktubu* 4: «Son büdrəmə daşı (yaxud təhlükə mənbəyi) yaxınlaşır; onun haqqında Xanokun dediyi kimi yazılıb...» (ingiliscə mətndən tərcümə); Yerusəlimli Kiril, *Katexizis mühazirələri* 15: «Bəs o zaman Məsihə ixlasla şəhadət edəcək mübarək insan kimdir? ... Çünki şəhidlər indiyədək yalnız insanlarla mübarizə aparıblar; Dəccalın dövründə isə Şeytanın özü ilə döyüşəcəklər.» (ingiliscə mətndən tərcümə)

32 Bax: 7-ci qeyd.

33 1 Yəhya 2:18 (Müqəddəs Kitab) «Ey uşaqlar, axır zamandır. Siz «Məsih əleyhdarı»nın gələcəyini eşitmisiniz, indi də çoxlu Məsih əleyhdarı meydana çıxıb...» 1 Yəhya 2:22 (Müqəddəs Kitab) «Bəs yalançı kimdir? İsanın Məsih olduğunu inkar edən şəxs! O, Atanı və Oğulu inkar edən Məsih əleyhdarıdır.» 1 Yəhya 4:3 (Müqəddəs Kitab) «İsanı iqrar etməyən hər ruhsa Allahdan deyil. Bu, «Məsih əleyhdarı»nın ruhudur ki, bu ruhun gələcəyini eşitmisiniz və indi də artıq dünyadadır.» 2 Yəhya 7 (Müqəddəs Kitab) «Çünki dünyada çoxlu yalançı meydana çıxıb ki, İsa Məsihin cismən gəldiyini iqrar etmir. Bunu edən şəxs yalançı və Məsih əleyhdarıdır.» 2 Saloniklilərə 2:3–10 (Müqəddəs Kitab) «Heç kim sizi heç bir şəkildə aldatmasın. Çünki əvvəl üsyan qaldırılaraq həlak edilməli qanunsuz adam meydana çıxmayınca o gün gəlməyəcək. O adam, allah adlanan yaxud səcdə edilən hər şeyə qarşı çıxaraq özünü hamıdan üstün tutacaq. Belə ki Allahın məbədində əyləşib özünün Allah olduğunu elan edəcək. Hələ yanınızda olarkən bunları sizə söylədiyim yadınızda deyilmi? Bəli, vaxtı çatanda meydana çıxsın deyə indi o adama nəyin mane olduğunu bilirsiniz. Hələ indi də qanunsuzluğun sirli gücü fəaliyyətdədir. Ancaq hələlik həmin gücə mane olan şəxs aradan qalxanadək belə olacaq. Sonra həmin qanunsuz adam meydana çıxacaq və Rəbb İsa onu ağzından çıxan nəfəsi ilə öldürəcək, Öz zühurunun əzəməti ilə məhv edəcək. Bu qanunsuz adam Şeytanın fəaliyyətinə əsaslanaraq hər cür yalan möcüzə, əlamət və xariqələrlə və həmçinin hər cür haqsızlığın hiyləsi ilə gələcək ki, həqiqəti sevərək xilas olmaq əvəzinə, bunu rədd etdikləri üçün həlak olacaq insanları aldatsın.» Vəhy 12:18–13:8 (Müqəddəs Kitab) «və dəniz sahilinin qumları üzərində dayandı. Dənizdən çıxan on buynuzlu və yeddi başlı bir vəhşi heyvan gördüm. Onun buynuzlarının üstündə on kiçik tac var idi, başlarının üzərində isə küfr olan adlar yazılmışdı. Gördüyüm vəhşi heyvan bəbirə oxşayırdı. Onun ayaqları ayı ayaqları kimi, ağzı da aslan ağzı kimi idi. Əjdaha ona öz gücünü, taxtını və böyük səlahiyyət verdi. Vəhşi heyvanın başlarından biri sanki ölümcül yaralanmışdı, ancaq o, ölümcül yarasından sağaldı. Bütün yer üzü heyrət içində vəhşi heyvanın ardınca getdi. Əjdahaya səcdə etdilər, çünki vəhşi heyvana səlahiyyət verən o idi. Həmçinin vəhşi heyvana səcdə edib dedilər:

«Kim bu vəhşi heyvana tay olar və onunla döyüşə bilər?» Vəhşi heyvana lovğa və küfr danışan bir ağız da verildi. Həm də ona səlahiyyətini qırx iki ay icra etmək izni verildi. O, ağzını açdı ki, Allaha küfr etsin, Onun adına, həmçinin məskəninə, yəni göydə məskən salanlara küfr söyləsin. Ona izin verildi ki, müqəddəslərlə döyüşüb onlara qalib gəlsin. Həmçinin ona bütün tayfalar, xalqlar, dillər və millətlər üzərində səlahiyyət verildi. Kəsilmiş Quzunun həyat kitabına dünya yaranandan bəri adı yazılanlardan savayı, yer üzündə yaşayanların hamısı ona səcdə edəcək.» Vəhy 17:12–14 (Müqəddəs Kitab) «Gördüyün on buynuz hələ padşahlıq etməyən on padşahdır. Onlar vəhşi heyvanla birgə səlahiyyəti ələ alıb bir saat padşahlıq edəcəklər. Onların vahid bir niyyəti var, öz qüdrət və səlahiyyətlərini vəhşi heyvana təhvil verəcəklər. Onlar Quzu ilə döyüşəcəklər, lakin Quzu onlara qalib gələcək. Çünki O, ağaların Ağası, padşahların Padşahıdır və Onunla birgə olanlar da çağırılmış, seçilmiş və sadiq şəxslərdir».» Daniel 7:8 (Müqəddəs Kitab) «Mən buynuzlara baxırdım ki, onların arasından yenə kiçik bir buynuz çıxdı və əvvəlki buynuzlardan üçü onun qarşısından götürüldü. Bu buynuzun insan gözləri kimi gözləri və təkəbbürlə danışan ağzı var idi.» Daniel 7:25 (Müqəddəs Kitab) «Haqq-Taalanın əleyhinə sözlər deyəcək və Haqq-Taalanın müqəddəslərinə zülm edəcək. Hətta təqvimi və qanunları dəyişməyə cəhd göstərəcək. Onlar bir vaxt, vaxtlar və yarım vaxt ərzində ona təslim ediləcək.» İrenei, *Bidətlərə qarşı* V.25.1 (ANF 1): Dəccal «mürtəd və quldur olduğu üçün Allah kimi pərəstiş edilmək istəyir» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1); V.30.2–3: «...qoy əvvəlcə padşahlığın ona bölünməsini gözləsinlər; sonra isə, bu padşahlar hökm sürərkən, işlərini qaydaya salmağa və padşahlıqlarını genişləndirməyə başlayarkən, [qoy öyrənsinlər] padşahlığı özünə iddia edərək gələn, haqqında danışdığımız o adamları qorxudan və yuxarıda deyilən ədədi ehtiva edən adı daşıyan kəsin həqiqətən viranəlik gətirən iyrənclik olduğunu tanımağı. ... Buna görə də peyğəmbərliyin yerinə yetməsini gözləmək ehtimallar irəli sürməkdən və ağla gələn hər hansı adları axtarmaqdan daha etibarlı və daha az təhlükəlidir...» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) İppolit, *Məsih və Dəccal haqqında traktat*: «Həm də Allah olan Rəbbimiz İsa Məsih Öz padşahlığı və izzəti səbəbindən aslan surətində peyğəmbərlik edildiyi kimi, Müqəddəs Yazılar da əvvəlcədən Dəccaldan aslan kimi bəhs etmişdir.» (ingiliscə mətndən tərcümə) Yerusəlimli Kiril, *Katexizis mühazirələri* 15.12 (NPNF2 7): «Romalıların on padşahı birlikdə çıxacaq ... bunlardan sonra on birincisi, Dəccal.» (ingiliscə mətndən tərcümə: NPNF2 7)

34 Qalatiyalılara 1:6–9 (Müqəddəs Kitab) «Heyrətlənirəm ki, Məsihin lütfü ilə sizi çağıran Allahı belə tezliklə tərk edib başqa bir müjdəyə tərəf dönürsünüz. Əslində başqa müjdə yoxdur. Amma sizi lərzəyə salıb Məsihin Müjdəsini təhrif etmək istəyənlər vardır. Amma istər biz, istərsə göydən gələn bir mələk belə, bizim sizə yaydığımız Müjdəyə zidd bir şeyi müjdə kimi yaysa, ona lənət olsun! Əvvəlcə dediyimizi indi bir daha deyirəm: kim sizə qəbul etdiyiniz Müjdəyə zidd bir şey yayırsa, ona lənət olsun!» (mətndə sitat gətirilmişdir). 2 Korinflilərə 11:4 (Müqəddəs Kitab) «Çünki əgər kimsə yanınıza gəlib bizim vəz etdiyimiz İsadan başqa bir İsanı təbliğ edirsə, aldığınızdan fərqli bir ruh alırsınızsa və yaxud qəbul etdiyinizdən fərqli bir müjdəni qəbul edirsinizsə, siz buna necə də məmnuniyyətlə dözürsünüz.» 1 Korinflilərə 4:6 (Müqəddəs Kitab) «Ey qardaşlar, bizdən nümunə alaraq «yazılanlardan kənara çıxmayın» məsəlinin mənasını öyrənəsiniz deyə bunları özümə və Apolloya tətbiq etdim ki, heç kim başqasının qarşısında lovğalanıb o birisinə xor baxmasın.» 1 Korinflilərə 15:1–4 (Müqəddəs Kitab) «İndi, qardaşlar, sizə bəyan etdiyim və qəbul edib əsaslandığınız Müjdəni yadınıza salmaq istəyirəm. Əgər sizə bəyan etdiyim sözə bağlanmısınızsa, o Müjdə ilə də xilas olmaqdasınız, yoxsa əbəs yerə iman etmisiniz. Özümün də qəbul etdiyim bu ən əhəmiyyətli təlimi sizə çatdırdım: Müqəddəs Yazılara uyğun olaraq, Məsih günahlarımız üçün öldü, dəfn olundu və Müqəddəs Yazılara uyğun olaraq, üçüncü gün dirildi.» Yəhuda 3 (Müqəddəs Kitab)

«Sevimlilər, ümumi xilasımızla bağlı sizə yazmağa çox səy göstərirdim. Bu arada müqəddəslərə ilk və son dəfə əmanət edilən iman uğrunda mübarizə aparmağa sizi həvəsləndirmək üçün sizə yazmağı özümə borc bildim.» Qanunun Təkrarı 4:2 (Müqəddəs Kitab) «Sizə verəcəyim əmrlərə heç nə artırıb-əskiltməyin. Yalnız Allahınız Rəbbin əmrlərinə – sizə verəcəyim əmrlərə riayət edin.» Qanunun Təkrarı 12:32 (Müqəddəs Kitab) «Sizə buyurduğum bütün əmrlərə diqqətlə əməl edin. Onlardan nəyisə əskildib, onlara nəyisə artırmayın.» Süleymanın Məsəlləri 30:6 (Müqəddəs Kitab) «Onun sözünə heç nəyi əlavə etmə, Yoxsa səni tənbeh edər, yalanını çıxarar.» Vəhy 22:18–19 (Müqəddəs Kitab) «Mən bu kitabın peyğəmbərlik sözlərini eşidən hər kəsə xəbərdarlıq edirəm: kim bunlara bir şey artırarsa, Allah da ona bu kitabda yazılan bəlaları artıracaq; kim bu peyğəmbərlik kitabının sözlərindən bir şey götürərsə, Allah da bu kitabda yazılmış həyat ağacından və müqəddəs şəhərdən ona düşən payı götürəcək.» İrenei, *Bidətlərə qarşı* I.10.1–2: «Artıq qeyd etdiyim kimi, bu vəzi və bu imanı qəbul etmiş Kilsə bütün dünyaya səpələnmiş olsa da, sanki bir evdə yaşayırmış kimi onu diqqətlə qoruyur. ... Çünki dünyanın dilləri müxtəlif olsa da, ənənənin mənası bir və eynidir.» (ingiliscə mətndən tərcümə) III.1.1: «Biz xilasımızın planını Müjdənin vasitəsilə bizə çatdığı şəxslərdən başqa heç kimdən öyrənməmişik...» (ingiliscə mətndən tərcümə) Tertullian, *Bidətçilərə qarşı preskripsiya* 21 (ANF 3): «həvari kilsələri ilə – imanın bu qəlibləri və ilkin mənbələri ilə – razılaşan hər bir təlim həqiqət sayılmalıdır...» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 3) Polikarp, *Filipililərə məktub* 7: «Buna görə də çoxlarının boş sözlərini və yalançı təlimlərini tərk edərək, bizə başlanğıcdan çatdırılmış kəlama qayıdaq...» (ingiliscə mətndən tərcümə) Lerinli Vikenti, *Commonitorium* 8–9 (NPNF2 11), Qalatiyalılara 1:8 haqqında: «...həvari öz vəzifəsinin səlahiyyətini işə salaraq hökmünü son dərəcə sərtliklə bəyan etdi: "Əgər biz, – deyir, – yaxud göydən gələn bir mələk sizə bizim vəz etdiyimizdən başqa bir Müjdə vəz etsə, ona lənət olsun." ... Deməli, katolik xristianlara onların qəbul etdiyindən başqa hər hansı təlimi vəz etmək heç vaxt caiz olmayıb, caiz deyil və heç vaxt caiz olmayacaq; bir dəfə qəbul edilmiş olandan başqa bir şey vəz edənləri lənətləmək isə həmişə borc olub, borcdur və həmişə borc olacaq.» (ingiliscə mətndən tərcümə: NPNF2 11)

35 Romalılara 1:1 (Müqəddəs Kitab) «İsa Məsihin qulu, həvari olmağa çağırılmış, Allahın Müjdəsini yaymaq üçün seçilmiş mən Pauldan salam!» Qalatiyalılara 1:10 (Müqəddəs Kitab) «İndi mən insanları, yoxsa Allahı məmnun etməyi axtarıram? Yoxsa insanlarımı razı salmağa çalışıram? Əgər mən hələ də insanları razı salmaq istəsəydim, Məsihin qulu olmazdım.» 2 Korinflilərə 4:5 (Müqəddəs Kitab) «Biz özümüzü yox, İsa Məsihi Rəbb olaraq vəz edirik. Özümüzü isə İsa naminə qullarınız olaraq təqdim edirik.» Həvarilərin İşləri 20:28 (Müqəddəs Kitab) «Həm özünüzə, həm də Müqəddəs Ruhun sizi nəzarətçilər təyin etdiyi bütün sürüyə diqqətlə baxın. Allahın Öz Oğlunun qanı bahasına əldə etdiyi bu cəmiyyətini bəsləyin.»

36 1 Korinflilərə 1:12–13 (Müqəddəs Kitab) «...«mən Paulun ardıcılıyam», «mən Apollonun ardıcılıyam», «mən Kefanın ardıcılıyam» və yaxud «mən Məsihin ardıcılıyam» deyir. Məgər Məsih bölünmüşdü? Məgər sizə görə çarmıxa çəkilən Paul idi? Məgər siz Paulun adı ilə vəftiz edildiniz?» 1 Korinflilərə 3:3–7 (Müqəddəs Kitab) «Çünki siz hələ də cismanisiniz. Əgər aranızda qısqanclıq və münaqişə varsa, onda siz cismani deyilsinizmi? Adi insanlar kimi həyat sürmürsünüzmü? Əgər biriniz «mən Paulun ardıcılıyam», başqası isə «mən Apollonun ardıcılıyam» deyirsə, siz adi insanlar deyilsinizmi? Apollo kimdir, Paul kimdir? Rəbb hər birimizə təyin etdiyi kimi yalnız iman etməyinizə vasitəçi olan xidmətçiyik. Mən əkdim, Apollo suladı, amma Allah böyütdü. Buna görə də mühüm olan əkən ya da sulayan deyil, əkiləni böyüdən Allahdır.» Yəhya 10:16 (Müqəddəs Kitab) «Bu ağıldan olmayan başqa quzularım var ki, onları da gətirməliyəm. Onlar da səsimi eşidəcək, beləcə tək sürü, tək

Çoban olacaq.» Efeslilərə 2:14–19 (Müqəddəs Kitab) «Çünki Məsih Özü barışığımızdır. O hər iki tərəfi bir etdi və bizi bir-birimizdən ayıran səddi, yəni ədavəti Öz cismi ilə yıxdı. Qanunu əmrləri və qaydaları ilə birlikdə ləğv etdi ki, hər iki tərəfdən Özündə yeni bir insan yaradaraq barışıq təmin etsin və çarmıx vasitəsilə hər ikisini tək bədəndə Allahla barışdırsın. O, ölümü ilə ədavəti yox etdi. O gəlib həm uzaqda olan sizlərə, həm də yaxındakılara bu barışdırma Müjdəsini yaydı. Çünki hər iki tərəfdən olan bizlər Onun vasitəsilə bir Ruhda Atanın hüzuruna çıxa bilərik. Deməli, artıq yad və qərib deyilsiniz, siz müqəddəslərlə birgə vətəndaş və Allah ailəsinin üzvüsünüz.» Efeslilərə 4:4–6 (Müqəddəs Kitab) «Çağırış aldıqda bir ümidə çağırıldığınız kimi bədən bir, Ruh bir, Rəbb bir, iman bir, vəftiz bir, hamının Allahı və Atası birdir. O hamı üzərində, hamı ilə və hamıdadır.» Qalatiyalılara 3:28 (Müqəddəs Kitab) «Artıq Yəhudi ilə Yunan, qulla azad, kişi ilə qadın arasında fərq yoxdur. Çünki hamınız Məsih İsada birsiniz.» Kolosselilərə 3:11 (Müqəddəs Kitab) «Bu təzələnmədə Yunanla Yəhudi, sünnətli ilə sünnətsiz, barbar, Skif, qulla azad arasında fərq yoxdur: Məsih hər şeydir və hamımızdadır.» 1 Klement 47 (ANF 1): «o, sizə özü, Kefa və Apollo haqqında yazdı, çünki hələ o vaxt aranızda firqələr yaranmışdı.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) İqnati, *Filadelfiyalılara məktub* 3: «Çünki Allahdan və İsa Məsihdən olanların hamısı yepiskopla birlikdədir.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1) Tertullian, *Bidətçilərə qarşı preskripsiya* 20 (ANF 3): «kilsələr nə qədər çox və nə qədər böyük olsa da, həvarilərin (qurduğu) bir ilkin kilsədən ibarətdir və hamısı ondan (törəyir).» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 3)

37 1 Korinflilərə 14:40 (Müqəddəs Kitab) «Amma qoy hər şey ədəblə və intizamla edilsin.» 1 Korinflilərə 14:33 (Müqəddəs Kitab) «Çünki Allah qarışıqlıq deyil, sülh qaynağıdır. Müqəddəslərin bütün cəmiyyətlərində belədir.» 1 Korinflilərə 12:28 (Müqəddəs Kitab) «Allah imanlılar cəmiyyətində birinci yerdə həvarilər, ikinci yerdə peyğəmbərlər, üçüncü yerdə də müəllimlər təyin etdi. Sonra bəzilərinə möcüzə yaratmağı, habelə şəfa ənamlarını, yardımçılığı, idarəçiliyi, müxtəlif dillərdə danışmağı verdi.» Həvarilərin İşləri 6:1–6 (Müqəddəs Kitab) «O günlərdə – şagirdlərin çoxaldığı vaxtda yunanca danışan Yəhudilər ibranicə danışan Yəhudilərdən şikayət etməyə başladılar. Çünki gündəlik yardım paylananda onların dul qadınlarını nəzərə almamışdılar. Ona görə On İki həvari bütün şagirdləri bir yerə yığıb belə dedi: «Allahın kəlamını vəz etmək işini atıb maddi işlərlə məşğul olmağımız düzgün deyil. Ey qardaşlar, aranızda etibar qazanmış, Ruh və hikmətlə dolu olan yeddi kişi seçin ki, onları bu işə təyin edək. Biz isə özümüzü duaya və Allahın kəlamını yaymağa həsr edək». Bu sözlər bütün toplantının xoşuna gəldi. Stefanı, Filipi, Proxoru, Nikanoru, Timonu, Parmenanı və Yəhudi dinini qəbul edən Antakyalı Nikolanı seçdilər. Stefan iman və Müqəddəs Ruhla dolu bir kişi idi. Bunları həvarilərin qarşısına çıxardılar. Həvarilər də dua edib onların üzərinə əl qoydular.» Titə 1:5 (Müqəddəs Kitab) «Tamamlanmamış işləri sahmana salasan və sənə tapşırdığım kimi hər şəhərdə cəmiyyət ağsaqqalları təyin edəsən deyə səni Kritdə saxladım.» 1 Klement 40 (ANF 1): «düşünülmədən və ya qaydasız deyil, müəyyən edilmiş vaxtlarda və saatlarda.» (ingiliscə mətndən tərcümə: ANF 1)

38 Bax: 26-cı qeyd.

39 1 Timoteyə 2:4 (Müqəddəs Kitab) «O bütün insanların xilas olub həqiqəti dərk etməsini istəyir.» Yəhya 8:32 (Müqəddəs Kitab) «Onda siz həqiqəti biləcəksiniz və həqiqət sizi azad edəcək».» Yəhya 8:36 (Müqəddəs Kitab) «Buna görə də əgər Oğul sizi azad etsə, həqiqətən də, azad olacaqsınız.» Yəhya 14:6 (Müqəddəs Kitab) «İsa ona dedi: «Yol, həqiqət və həyat Mənəm. Mənim vasitəm olmadan heç kim Atanın yanına gələ bilməz.» Yəhya 17:17 (Müqəddəs Kitab) «Onları həqiqətlə təqdis et. Sənin sözün həqiqətdir.» 2 Timoteyə 2:25 (Müqəddəs Kitab)

«Ona qarşı olanları həlimliklə tərbiyə etməlidir. Bəlkə Allah onlara tövbəyə imkan verəcək. Beləliklə, onlar həqiqəti anlayar,» İbranilərə 10:26 (Müqəddəs Kitab) «Həqiqəti dərk edib qəbul edəndən sonra qəsdən günah etməkdə davam etsək, artıq günah üçün qurban qalmır.»

Bu səhifədə Azərbaycan dilində verilən bütün Müqəddəs Yazı sitatları heç bir dəyişiklik edilmədən *Azərbaycan dilində Müqəddəs Kitab* nəşrindən götürülmüşdür. Mətn: ebible.org/azb. Buraxılmış hissələr üç nöqtə (...) ilə göstərilir.

Copyright © 2008 Müqəddəs Kitab Sirkəti

Translation by: Institute for Bible Translation

Contributor: Bible Society of Azerbaijan

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible. This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.